

Nr. 35 · August 2018 · 19. årgang

Pilgrimmen

Forsidefoto:

Grinende kranie fra
benhuset i Wamba
(se mere på side 29)

Foto: Henrik Friediger

Pilgrimmen

Udgives af:

Foreningen af Danske
Santiagopilgrimme

Redaktion

Henrik Friediger, redaktør (ansvh.)

Agernvej 27, 2830 Virum

Mobil: 2892 1632

mail: redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Redaktionsmedlemmer

Henrik Tarp

Tlf.: 2879 0433

henrikarp@ofir.dk

Peter Glunz

Mobil: 2040 1131

peter@glunz.dk

Niels Henrik Lieberkind

Tlf.: 4731 5626

nh.lieberkind@gmail.com

Alle tidligere numre findes på hjemmesiden!

ISSN 1603-2365

Pilgrimmen afleveres

til Nationalbibliografien

Opsætning og layout:

Peter Glunz, Køge, tlf.: 2040 1131

Tryk: Glumsø Bogtrykkeri

Foreningen

Foreningen af Danske Santiagopilgrimme
c/o Sekretariat, Yvonne Riise Kristensen

Baneringen 41, 3660 Stenløse

Mobil: 5354 1019

mail: sekretariat@santiagopilgrimme.dk

www.santiagopilgrimme.dk

Bestyrelsen:

Vibeke Mørdrup, København

Formand, mobil: 2615 7173

Carsten Maegaard, Herning

Næstformand, mobil: 6169 7273

Henrik Friediger, Virum

Ansvarsh. redaktør, mobil: 2892 1632

Troels Beck, Vissenbjerg

Kasserer, mobil: 2066 2649

Tone Kirkeby, Farum

Bestyrelsesmedlem, mobil: 2398 5502

Grethe Dyrby, Skanderborg

Bestyrelsesmedlem, mobil: 4142 0422

Rikke Ærtebjerg, Ballerup

Bestyrelsesmedlem, mobil: 6155 6309

Suppleanter:

Niels Heiberg, Viby Sjælland

Mobil: 2020 1163

Bøje Pedersen, Farum

Mobil: 4119 3410

Enhver udnyttelse af bladets tekster er forbudt i henhold til loven. Undtaget herfra er korte uddrag af artikler til brug for anmeldelse samt til omtale der fremmer foreningens formål. Samtykke til at kopiere bladets tekster i øvrigt kan fremskaffes gennem bladets redaktion. Copyright tilhører forfatterne ligeledes med fotos, der, hvis ikke andet er angivet, er taget af og tilhører forfatterne.

Side: Indhold:

- 2 Kolofon
- 3 Indholdsfortegnelse
- 4 - 5 Den gamle redaktør siger farvel og tak... af *Henrik Friediger*
- 6 - 41 Camino de Madrid af *Henrik Friediger*
- 42 - 53 Camino Sanabrés af *Winnie Grønbech*
- 54 - 55 Karneval på Caminoen af *Sanne Larsen*
- 56 - 61 Jo, jo hun gik da! af *Anette Riis*
- 62 - 63 Gendarmstien i sol og sommer af *Arne Bruun, Jens P. Jessen og Emil Jespersen*
- 64 - 68 Cidade de Cultura i Santiago af *Carsten Maegaard*
- 69 - 76 Gader i Santiago af *Niels Henrik Lieberkind*
- 77 - 79 Jacobsfigur i O Cebreiro af *Niels Henrik Lieberkind*
- 80 - 81 Når uheldet er ude af *Hanna Vestenaa*
- 82 - 83 Caminovandring - alene eller i en gruppe? af *Hanna Vestenaa*
- 84 En cykelpilgrim stiller cyklen af *Carsten Maegaard*
- 85 - 88 Anmeldelse af "Benedikts regel" af *Bernadette Preben-Hansen*
- 88 - 89 Anmeldelse af "Kærlighed og kildevand" af *Gitta Bechshøft og James Heimann*
- 90 Anmeldelse af "To uger på Caminoen" af *Gitta Bechshøft*
- 91 Anmeldelse af "60 små sten i støvlen" af *Gitta Bechshøft*
- 92 - 93 Anmeldelse af "Gokkelajser" af *James Heimann*
- 94 - 97 To dage på Hærvejen med mange minder af *Anette Foged Schultz og N. Holck*
- 98 - 99 Besøg fra Siervas de Maria, Astorga af *Tone Kirkeby og Karin Cardel*
- 100-101 Funder Kirkeby til Kollemorte af *Anette Brøndum*
- 102-103 Tre dage Lolland-Falster af *Vibeke Mørdrup*
- 104 Omtale af "Guide El Primitivo og San Salvador" af *Henrik Tarp*
- 105 Tag med på vandring med stiggruppen
- 106-107 **Årsmøde med generalforsamling i Ringsted den 27.10.2018**

Tak!

Den gamle redaktør siger farvel og tak...

af Henrik Friediger

Som annonceret i sidste nummer af PILGRIMMEN, er dette mit sidste som redaktør. Hvem der kommer til at overtage redaktørposten efter mig, ved jeg ikke. Ingen interesserede har meldt sig. Men for mig er det slut.

Jeg har lyst til at fortælle en lille historie:

Den 26. april 1992 kom jeg om aftenen til den lille landsby Bercianos del Real Camino. Jeg var temmelig udmattet – havde håbet på overnatning i Sahagún ca. 10 km før, men der var ingen refugier dér, så jeg blev nødt til at vandre videre derfra. Og kom altså til Bercianos hen ad mørkningstid. Her var der et refugie og jeg blev venligt modtaget af en ung kvinde, der viste mig tilrette. Refugiet var en tomt lokale i et forladt hus. Her var intet ud over et trægulv. Heldigvis havde jeg et liggeunderlag og en lommelygte med, så jeg kunne komme til ro og også orientere mig i værelset, der ikke havde elektricitet. Kvinden spurgte mig, om jeg var interesseret i et fad med vand, så jeg kunne vaske mig lidt. Jo, tak! Der var ikke rindende vand. Og naturligvis heller intet toilet. Jeg vaskede mig lidt og forrettede min nødtørft uden for huset – i en fart, da landsbyens hunde var mere interesserede i mig end jeg i dem.

Heldigvis havde Bercianos den gang en bar, hvor jeg kunne få lidt at spise og drikke – og bruge automattelefonen til at ringe til min far, der netop fyldte år den dag, og ønske tillykke.

Siden har jeg vandret gennem Bercianos mange gange. Indtil 1998 havde landsbyen en skøn kirke, San Salvador, men den sank sammen en junidag. Og ellers har byen udviklet sig med stadig flere barer og restauranter, hostaller og pilgrims-herberger.

Mit (foreløbigt) sidste besøg fandt sted den 17. april i år, hvor jeg på min vandring mellem Madrid og Sahagún (se den følgende artikel) havde en dag til overs og vandrede en tur ud til Bercianos og retur til Sahagún. Mine forventninger til, hvad jeg ville møde, når jeg gik ind i landsbyen, blev ikke indfriet. I udkanten gik et par håndværkere og færdiggjorde en bygning, som jeg gættede på skulle fungere som herberg. Og lidt længere oppe var der kommet en ny bar, som falbød sig med magelige siddepladser og mad og drikke – som erfarne caminovandrere ved, er der kamp mellem de lokale om at få placeret en bar ved indgangen til landsbyerne, for derved lettest at fange de tilvandrende pilgrimme ind i forretningen.

På returvejen opdagede jeg, at den ermita, der ligger på sydsiden af stien, havde åbent. Den ville jeg da se, nu lejlighed bød sig – almindeligvis er de som bekendt lukkede. Her kom jeg i snak med en kvinde fra landsbyen, som passede på helligdommen. Hun kunne fortælle, at det var rigtig nok – den næsten færdige bygning ved indgangen til landsbyen skulle fungere som herberg – investor var en mand fra Sahagún, som havde bygget noget tilsvarende i Terradillos de los

Templarios på den anden side af Sahagún. Herefter ville Bercianos kunne modtage 200 liggende gæster.

Altså: på 26 år har udviklingen af Caminonen medført, at et bart lokale uden lys og vand har udviklet sig til et turistparadis på 200 senge i diverse grader af komfort.

Kvinden og jeg blev hurtigt enige om, at det jo ikke kunne fortsætte på den måde. Men spørgsmålet er, om vi har ret – hvornår er mætningspunktet nået og udviklingen begyndt at gå den anden vej?

I 1999 oprettede Henrik Tarp og en vennekreds en forening af danske santiagopilgrimme – den forening hvis medlemsblad, du netop nu sidder og læser. Foreningens formål var – og er – at sprede kendskab til Camino de Santiago og mere bredt til pilgrimsvandring. Jeg meldte mig ind og begyndte at komme til årsmøderne. Det var pragtfuldt at møde andre pilgrimme! Efter knap 10 år var Henrik kørt træt og en konflikt af såvel personlig som kulturel-religiøs karakter bevirkede at han forlod formandsposten og bestyrelsen. Jeg havde på den tidspunkt fået møvet mig ind i redaktionen af bladet og var også valgt som suppleant til bestyrelsen, som jeg nu kom til at sidde i som fuldgældigt medlem. Efter et kort intermezzo med Bent Jul som formand, blev jeg valgt til at sidde på formandsposten i 2001. Her sad jeg i 5 år, hvorefter jeg gik frivilligt af – jeg synes personligt ikke specielt om funktionen og synes principielt, at en sådan bør gå på omgang. Men PILGRIMMEN har jeg været ansvarshavende redaktør af siden nr. 16 fra februar 2009 – efter at jeg indtrådte i redaktionen i 2006. PILGRIM-

MEN har således fyldt rigtig meget i mit liv i mere end en halv snes år.

På min vej tilbage til Sahagún kom jeg til at tænke mig selv ind i Caminoens – og den danske forenings – historie. I mit hoved summede en engelsk frase rundt: mission accomplished – opgaven er fuldført.

Jeg tror, der er meget få danskere, der ikke kender Caminoen – enten har hun/han selv vandret den (eller deltaget i en tur arrangeret af et rejsebureau), eller også kender hun/han én der har – eller måske har hun/han en drøm om snart at gøre det selv. Og jeg skal hilse og sige, at der ikke mangler hverken sengepladser eller spisesteder!

Her i mit 73. år har jeg lyst til at hæve hovedet fra MacBook Pro'en og kigge mig om efter noget andet at bruge tiden til end forenings- og redaktørarbejde. Det har været dejlige år og jeg har følt en stor tilfredsstillelse ved at være en del af det fællesskab, der interesserer sig for Caminoen i al dens væsen. Men samtidig føler jeg, at jeg har gjort mit.

Ikke at jeg har opgivet at vandre og da slet ikke som pilgrim. Det er en helt fundamental del af mit liv, der har givet mig uendeligt meget – en mangfoldighed af oplevelser og venskaber – og en styrkelse af min kristne tro.

Tak til Caminoen – og tak til alle jer, der har været en del af mit liv de seneste mere end 25 år. Mit liv var aldrig blevet så rigt uden. Og mon ikke der kommer en artikel eller to fra min hånd, om PILGRIMMEN skulle overleve også uden lille mig ved roret?

Camino de Madrid

320 kilometer er der fra Madrid til denne rute støder på den franske vej i Sahagún. Først en løsrivelse fra storbyen, der følges af en bjergvandring over bjergkæden Sierra de Guadarrama og derefter et par hundrede kilometer på den Castilianske Højslette – mesetaen... Et godt alternativ, hvis man vil have sin Camino for sig selv (eller i hvert fald: næsten for sig selv).

af Henrik Friediger

Sommetider undres jeg over mig selv: denne stadige eventyrlyst efter for længst at have rundet 'støvets år'. Men den er altså stadig intakt og på trods af mange ting, der stadig stærkere binder til hjemmet, kom jeg af sted tirsdagen efter påske 2018.

Ud over lysten til at udforske endnu en af de mange Caminoer (hjemmesiden MUNDICAMINO opregner og beskriver 38 og har ikke engang medregnet den baskiske Camino, som jeg vandrede allerede i 2004 og fortalte om i PILGRIMMEN nr. 8 fra samme år – kan ligesom alle tidligere numre af PILGRIMMEN læses på Santiagopilgrimme.dk). Der er altså nok at tage fat på, hvis man er ude på nye eventyr.

Camino de Madrid begynder i Spaniens hovedstad. Her er der (naturligvis) en Santiago-kirke, hvor man kan få et stempel i sit pilgrimspas. Det er en relativt ny kirke – vel en 100 år gammel og den er forsynet med et alterbillede af en drabelig og iskold Santiago Matamoros – og naturligvis tillige med en fersk Santiago Peregrino.

Min foretrukne app, Buen Camino, der har ført mig sikkert gennem Nordruten stiller Camino de Madrid gratis til rådighed. Ikke specielt meget bevendt, men den er der da, og den giver direkte adgang til et kort, hvor man hele tiden kan se ruten og få at vide, hvor man selv befinder sig. Pragtfuldt med den frie roaming, vi har fået forærende af EU! For at supplere købte jeg også en app: Camino de Madrid, der giver ideer til dagsmarcher og råd og vink til vandringen samt – hvad jeg benyttede mig meget af – oversigter over overnatningssteder med adresser og telefonnumre.

Denne sidste app havde det råd ikke at begynde i Madrid, men i stedet springe de første kedelige 20 km over og tage lokaltoget til Tres Cantos, der er en supermoderne åndløs satellitby, og begynde sin vandring dér. Vejen fra Madrid til Tres Cantos er efter kortet at dømme en træls omgang by-, industrikvarter- og motorvejsudfletningsvandring. Og springer man den over er der 'kun' runde 300 kilometer til vejens endestation i Sahagún.

(Madrid) Tres Cantos – Manzanares el Real

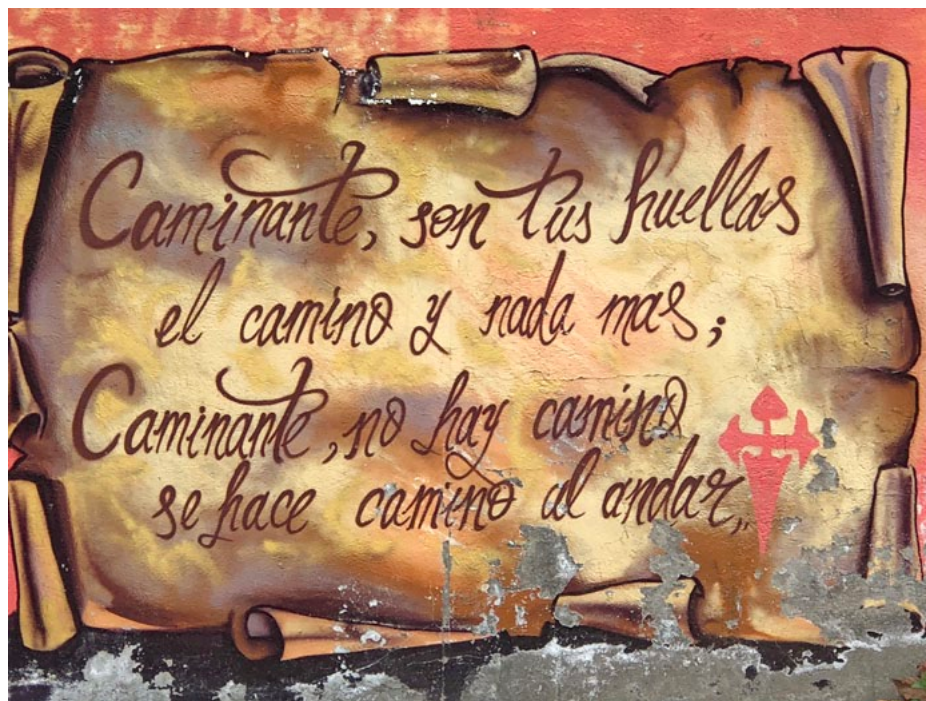
Jeg tog morgentoget til Tres Cantos og begyndte dér. Vejen var ikke specielt svær at finde og bliver straks ganske behagelig, som den slynger sig langs en lille flod, som man krydser på trædesten gang efter gang. En halv snes kilometer længere fremme dukker den første landsby,

Colmenar Viejo, frem. Her nød jeg dagens første måltid – jeg havde ikke givet mig tid til at spise morgenmad hverken i Madrid eller i Tres Cantos, hvor der var lang ventetid på baren i nærheden af stationen, hvilket ikke passede sammen med min vandrelyst. 10 kilometer på fastende hjerte er nu heller ikke et problem – og kaffen og bocadilloen smager ikke værst, når man er lidt småsulten.

På vej ud af Colmenar, hvor man ledes gennem en park, havde behjertede pilgrimme skrevet de berømte ord af Antonio Machados digt om at vandre på en mur:

Vandrer, det er dine fodspor, vejen og intet andet.

Vandrer, der er ingen vej, man skaber vejen, ved at gå.

Pilgrimslivet

Machados ord rammer enhver pilgrim dybt i hjertet. Men det er nu noget af en tilsnigelse: vejen er ganske godt markeret med kakler og gule pile – og det gælder hele vejen. Men det er da inspirerende at føle sig som en opdagelsesrejsende på vej gennem ukendt land. Og en flig af sandhed er der vel i det: det er nyt for denne vandrer at fortsætte gennem klipperige landskaber, som vejen snor sig igennem, samtidig med at landskabet stadig stiger op mod dagens mål: Manzanares el Real.

Samtidig følger man Guadarramas sne-dækte bjerge i det fjerne.

Jeg var i hvert fald ganske udmattet, da jeg nåede Manzanares og da det samtidig var begyndt at regne, fik jeg ringet til det første, det bedste hotel og bestilt et værelse. Det var dejligt at 'komme i hus' - og selvom etablisementet var delvist vinterlukket, fik jeg lokket en kold øl ud af værtinden.

Efter et bad og et hvil gik jeg ind til centrum – højst en kilometer. På vej ind til byen kom jeg til at gå efter et ungt par, der gik hånd i hånd. Lige før broen over den flod, der adskiller den gamle by fra det område, mit hotel lå i, kyssede de

hinanden farvel. Han skulle videre på sin scooter og hun skulle over broen. Halvvejs ude på broen vendte hun sig halvt om og rakte tunge af sin ven og nærmest råbte BRAVO! Hun gjorde det to gange, så jeg hyggede mig med tanken om, at hun da var en tilfreds(stillet) ung kvinde.

I byen er der en velbevaret ridderborg og da det både var regn og sol kunne jeg nyde den smukkeste regnbue.

Manzanares – Cercedilla

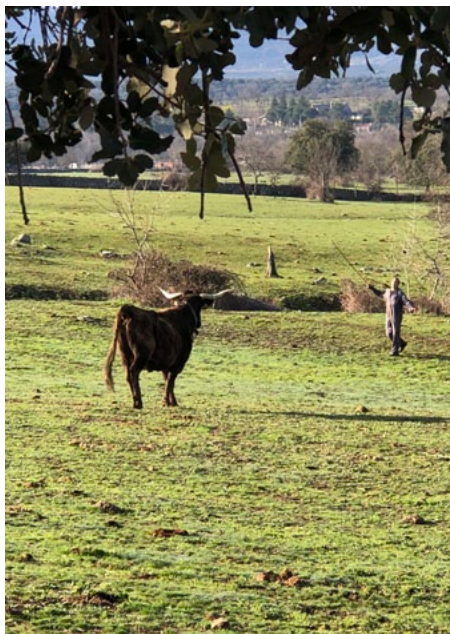
Andendagens vandring var forholdsvis kort: blot 20 kilometer. Til gengæld indebar den en stigning på ca. 400 meter og slynger sig gennem de smukkeste landskaber med engdrag og klukkende vandløb. Solen var blevet mere stabil og jeg tvang mig til at tage den med ro og holdt lange pauser i det grønne.

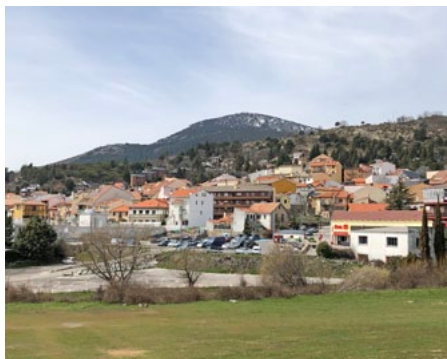
Første landsby dukker op allerede efter 7-8 kilometer og bærer det underlige navn: Mataelpino – altså: dræb fyrretræerne. Jeg faldt i snak med en mand, som var ude at gå sin formiddagstur. Han kunne fortælle, at han hele sit liv havde arbejdet i Madrid, men var flyttet til Mataelpino for 30 år siden. Den gang var det kun en lille landsby, men nu havde den vokset sig større, som en forstad – der var kun en halv time i bil ind til hovedstaden og her var der smukt, fredeligt og grønt. Jeg syntes nu ikke det føltes som om, den store by var så tæt på, men der er jo også

forskel på at suse ad motorvejen i bil og vandre på sine fødder.

Næste landsby hedder Navacerrada. Lige før var jeg vidne til en skæg begivenhed. En ko med lange horn ville ikke følge de andre ind i folden, men havde sat sig for at blive ude på den grønne eng med det saftige græs. Den gamle kvægbonde havde sin søn med ud, og han blev sendt ud for at genne koen ind. Først løb han med sin lange stok i kanten af engen, hvor den fulgte et vandløb. Han lod som om, han overhovedet ikke var interesseret i den genstridige ko. Men da han først var kommet om bag den og begyndte at svinde sin stok og give lyd fra sig, måtte kreaturet overgive sig og under protest slutte sig til sin flok. Det var en anstrengende tur for den unge mand. Jeg stod sammen med den ældre kvægavler og fulgte sceneriet. Vi blev enige om, at det dér kvægavlerjob mest var for yngre mennesker.

Dagens mål, Cercedilla, dukkede op i eftermiddagssolen. En hyggelig lille by, som man bliver nødt til at overnatte i, da det er den sidste by før bjergene, som skal passeres dagen efter. Jeg havde fundet et lille hyggeligt hotel, Hostal la Maya, og det kan anbefales at hvile godt ud før næste dags anstrengelser.

Cercedilla-Segovia

Der er ingen vej uden om – jo, det er der naturligvis, men den er meget lang – jeg har ikke undersøgt det, men Sierra de Guadarrama er jo en bjergkæde, som ikke er sådan at komme uden om. 35 kilometers bjergvandring, smuk, smuk, spændende, bjergtagende...

Passet, der skal bestiges hedder Puerto de la Fuenfria og ligger i 1796 meters højde. Måske ikke så voldsomt, når man begynder sin vandring i Cercedilla i 1167 meters højde.

Det første stykke – de første 6-7 kilometer – vandrer man stille og roligt opad langs en asfalteret vej, der ender i nogle parkeringspladser ved indgangen til den nationalpark, der udgør selve bjerget, Montes de Valsain. Der er gode, velafmærkede stier så der er ingen risiko for at fare vild.

Pilgrimslivet

Vejen op i bjerget er gammel romersk vej. Samtidig er det en kørevej, Calzada Borbónica, som blev anlagt i 16-1700-tallet til den kongelige familie under kongerne, der alle hed Felipe med et tal bag ved. Den kongelige familie havde nemlig fået bygget sig en sommerresidens i nærheden af Segovia, La Granja, og vejen hertil fra kongeslottet i Madrid skulle være så kort og behagelig som muligt. Jeg så nu gerne de heste, der kunne slæbe en kongelig karret op ad de stejle bjergveje!

Opad går det gennem den skønneste skov. Hist og her ligger der snedriver og lyser op, men snart er man oppe i sneen, der her i april ligger tung og våd overalt. Noget anstrengende at vandre i, men efter nogle kilometers anstrengelser, er man oppe på Alto de Fuenfria, der er helt dækket af sne. Op stikker en mindeplade for José Antonio Cimadevila Covelo, som er grundlæggeren af santiagoforeningen i Madrid og som har genoplivet pilgrimsvejen fra Madrid til Santiago, som netop oprindeligt har gået via den romerske vej over Puerto de la Fuenfria.

Her er pilgrimmen således i godt selskab – først kom romerne, derefter pilgrimmene og først langt senere de kongelige. Og nu igen pilgrimmene.

Pilgrimslivet

Men herfra falder vejen ikke de første par kilometer. I knæhøj sne fortsætter vejen nærmest lige ud. Man passerer en kilde – Fuenfria betyder noget i retning af kold kilde. Og efter et svagt fald i terrænet, dukker en smuk ruin op. Det er resterne af Casa de Eraso, der blev bygget for at de kongelige på vejen mellem deres slotte kunne hvile sig.

Det gjorde jeg også. Heldigvis havde jeg 'valgt' en solskinsdag til bjergvandringen, så jeg satte mig op ad muren i solen og forlystede mig med det brød af tørrede abrikoser med mandler, som jeg havde købt dagen før i Ceredilla. Vand havde jeg heldigvis også nok af – der havde jo sprunget en kilde et par kilometer før, Jeg var godt nok noget øm i bentøjet, men samtidig dybt taknemmelig over at få lov til at vandre i al den svimlende bjergskønhed.

Efter Casa de Eraso går vejen stejle nedad og efter yderligere et par kilometer var sneen bortsmeltet. Vejen ned bliver afløst af en fyrreskov med ranke fyrrestammer ned ad de stejle bjergskrånninger.

Pilgrimslivet

Og noget senere åbner landskabet sig og Segovia viser sig i det fjerne. Der er endnu en 12-15 kilometers vandring tilbage, men det er nærmest lindrende for krop og fødder at vandre ad små stier i et åbent landskab, hvor man hele tiden kan se dagens mål nærme sig.

og forsvinder ind i bjergkæden. Mange steder er der opstillet didaktiske skilte, hvor man kan se billeder og læse om forne tider. Et eksempel er en tegning, der viser konstruktionen af en romersk vej – i dag er der kun stenene tilbage, men for romerne, var der tale

Den store slette og stisystemet mod Segovia er et rekreativt område. Denne dag mødte jeg kun en enkelt kvinde med sin lille hud og en stakåndet kondiløber. Men det er også et område, hvor man kan lære om historien.

På et tidspunkt skal man passere en bro over en tilsyneladende nyanlagt jernbane, der ligger en smule nedsænket i terrænet

om ganske behagelige veje, hvor stenene, vi ser i dag, blot er fundamentet for konstruktionen.

Ligeledes er der nogle informationstavler udført i kakler, som fortæller om forskellige aspekter af områdets rige historie. En om Jakobsvejen fortæller bl.a. at netop den rute, jeg netop havde tilbagelagt er en af de skønneste på alle de veje, der fører

til Santiago de Compostela. Jeg er tilbøjelig til at give dem ret!

Der er ingenting ud over en enkelt kilde med vand mellem Cercedilla og Segovia. Det er noget af en tur, men i godt vejr, som jeg var velsignet med, er det en skønhedsåbenbaring. Og går det godt, er det tillige en bekræftelse på, at på trods af diverse aldersbetingede genvordigheder, kan de gamle caminoben stadig klare en udfordring. Mig fylder det med glæde og taknemmelighed.

Segovia

Jeg havde allerede før dagens vandring besluttet mig for at holde en hviledag i Segovia. Dels for at restituere mig, dels for at se nærmere på byen, der byder på den største akvædukt i Spanien, en imponerende domkirke og en ridderborg. Jeg havde derfor bestilt et værelse på et godt hotel. Vist hvad man kalder 'velfortjent nydelse'.

Jeg skal spare PILGRIMMENS læsere for en nærmere beskrivelse af byen, men her er et par fotografier:

Pilgrimslivet

På pladsen foran katedralen, hvor man kan sidde og nyde børnene, der leger og folkelivet i øvrigt, møder man digteren Antonio Machado igen. Denne gang i bronze. På fundamentet er nedfældet et lille vers:

Verdad que el agua del Eresma nos va lavando el corazón...

¡Torres de Segovia, cigüeñas al sol!

Sandt er det at Eresmas vand går til hjertet.

Segovias tårne, storke i solen!

En smuk hyldest til den skønne by, der vel hos Machado bliver symboliseret med det hjerte, som floden Eresma passerer ganske tæt på. Og sikkert er det: Segovia er en rejse værd – og der er storke og tårne!

Segovia – Santa Maria la Real de Nieva

Igen en lang vandring på hen ved 34 kilometer, men denne gang ad mere jævne stier.

Vejen går ned til floden Eresma og over en bro. Kort herefter ligger korsridderkirken Iglesia de la Vera Cruz, der er oktonal som kirkerne Santa Maria de Eunate (se PILGRIMMEN nr. 34) og Torres del Rio på den franske vej. Desværre åbnede den først kl. 10 og dagen var kun lige begyndt og vejen lang. Det kunne ellers have været interessant med et besøg – kirken ejer efter sigende en splint af Jesu kors – deraf navnet: Vera Cruz = Det Sande Kors.

Her så jeg for første gang andre pilgrimme – to kvinder. Jeg fortsatte til første landsby, Zamarramala, hvor jeg tog mig en kop kaffe på byens bar. Det blev et lidt længere ophold, da jeg på det nærmeste blev shanghaget af den flinke vært, Javier Blanco, som jeg måtte love at markedsføre by, herberg og bar for PILGRIMMENS læsere. Det vil jeg så gøre her:

Zamarramala er en køn lille landsby kun 3 kilometer fra Segovia. Her kan pilgrimme overnatte for kun 5 € og de kan spise på hans dejlige bar/restaurant, hvor der er ægte brændeopvarmet ovn til tilberedning af gode måltider. Han var en venlig mand og har vel en pointe i, at Zamarramala er et roligt og prisvenligt alternativ til de mere kostbare hoteller i turistbyen Segovia.

Men videre måtte jeg. Først mødte jeg de to kvinder, der var fra Norge og var erfarne pilgrimme med mange Caminoer bag sig. Dernæst et lidt ejendommeligt sammensat par med en italiensk mand og en tysk kvinde. Og til sidst et ungt par, der lignede såkaldt autonome typer og havde en arrig køter.

Jeg gik godt af sted og lagde snart de andre pilgrimme (eller hvad de nu var) bag mig. Landsby følger landsby som perler på en snor. I Añe skulle der være et pilgrims-

herberg. Jeg satte mig på en bænk og fik lidt at leve af og faldt i snak med en mand. Han kunne fortælle, at herberget aldrig var kommet op at stå, og at der kun var en enkelt bar i landsbyen – og at den kun var sporadisk åben.

Byen Santa Maria la Real de Nieva har en smuk kirke med en interessant klostergård. Ingen hoteller, men et lille privat herberg med seks sovepladser fordelt på tre køjesenge.

Jeg fandt herberget og fik ringet til værten, der snart kom til stede og fik mig indskrevet. Flink fyr. Snart efter dukkede det tysk-italienske par op – vi fik os installeret i hver vores underkøje. Jeg gik ud i byen og fik kigget nærmere på kirken. Så fik jeg øje på de to norske kvinder, som nu var blevet til tre.

Også de tre nordmænd måtte tage til takke med herberget. De ville nu ikke sove i overkøjer og fik revet madrasserne herfra ned på gulvet, så man måtte skræve over dem, når man skulle på toilettet.

Vi gik alle sammen ud og spiste til aften på byens eneste restaurant, hvor værten spillede så høj musik, at det ikke var muligt at føre en samtale. Maden var nu okay så vidt jeg husker. Jeg fandt ud af at den italienske mand og den tyske kvinde – de var vel i midten af 60'erne – havde mødt hinanden året forinden på Caminoen og havde skrevet sammen ved hjælp af google-translate og aftalt at mødes. De kunne ikke tale sammen da ingen af dem mestrede andet deres respektive modersmål.

Det blev en forfærdelig nat, fik knap lukket et øje. Aldrig mere sovesale lovede jeg

mig selv, for jeg ved ikke hvilken gang. Om morgenen forsvandt nordmændene hurtigt og vi andre fik retableret køjesengene. Vi mødtes dog på byens eneste morgenåbne bar. Italieneren sagde til den tyske kvinde, at det var 'frio'. Hun så måbende på ham. 'Kalt' oversatte jeg med sædvanlig venlighed. 'Jah Kalt, bekræftede hun. Det var det sidste, jeg så til dem. De norske kvinder mente, de var en slags kærester.

Det var ikke alene koldt. Det regnede også. Jeg gik ad mine ensomme stier. Nu gik vejen gennem endeløse fyrreskove, hvor man tappede saft af træerne. Det begyndte at hagle og blev bidende koldt. Jeg prøvede at trække mine regnbukser på, men måtte opgive, da mine fingre var så stivfrosne, at de ikke ville lystre. Heldigvis tog træerne lidt af for uvejret, men snart skulle man passere en større udgravning og vade gennem en smattet lervej.

Byen Nava de la Asuncion dukkede gudskelov op efter kun ca. 13 kilometers vandring. Her opgav jeg at vandre videre, forkommen som jeg var efter uvejret og den manglende nattesøvn. Jeg fandt et godt hotel og fik mig et varmt bad og en god eftermiddagsøvn.

Senere på eftermiddagen fik jeg set lidt på byen. lagttog storkene på kirkespiret og besøgte Margarita i Pastelería Rosana. Margarita er en pragtfuld kvinde, der giver de passerende pilgrimme et stempel og en lille kage til vejen. Bestemt et must, når man passerer Nava.

Santa Maria la Real de Nieva – Olmedo

Den næste dag bød på tørvejr. Første stop var Coca efter ca. 9 kilometer. Det er en skøn lille by, som fortjente et længere ophold. I udkanten af byen ligger en større ridderborg og selve byen har smalle gader og en imponerende kirke, der dog var lukket. Pludselig fik jeg øje på et sært bygningsværk, som man ikke rigtig kunne komme på hold af. En kirke, tilsyneladende, bygget som et sandslot fuld af mærkelige figurer. Inde bag en kedelig mur. Jeg fik prajet en mand, der sad i sin bil og ventede på noget familie. Han vidste ikke rigtig noget – udover, at det var en 'chico raro', altså en speciel fyr, der havde bygget det hele med sine egne hænder. En pensioneret kvægavler, der gik sine egne veje – og byggede sin egen kirke for sig selv til sig selv inde i baggården til sit eget hus.

Vejen ud af Coca er skøn. Den hæver sig op i et bakkedrag med en vidunderlig udsigt over floden Eresma, som man forlod

i Segovia, og som man møder igen her i Coca og følger et lille stykke.

Det var svært at vælge den videre vej frem. Næste lidt større by var Alcazaren, men den lå over 25 kilometer længere fremme – og jeg havde jo allerede vandret 9, så lysten til at finde et pilgrimsherberg i en lille landsby med 700 indbyggere, var til at overse. Margarita havde foreslået mig at overnatte i Vileguillo ca. 7 km efter Coca. Jeg kom også dertil, men det var en komplet uddød landsby – og jeg tror ikke herberget var tilgængeligt. Der var ingenting. Jeg satte mig på en bæk foran rådhuset og spiste en medbragt banan. Hvilede mig vel en halv times tid – og så ikke et menneske – eller hund eller kat for den sags skyld.

I stedet valgte jeg at fortsætte vandringen den lille omvej til den større by, Olmedo, hvor der var flere hoteller at vælge imellem. Det var en tur på 10 kilometer og derfor til at overse. Det betød, at jeg kom ud på landevejen i stedet for de stier, som Caminoen normalt fulgte. Ikke at det gjorde alverden – trafik var der ikke noget af. Nu er man virkelig kommet ud på landet!

Dejligt hotel i Olmedo for 25 € kontant – ville jeg betale med kort var prisen højere.

Olmedo – Valdestillas

Dagens vandring var på ca. 27 kilometer og det første stykke var ekstremt kedeligt på vej tilbage til Caminoen. Over drivende våde markveje, hvor jeg måtte vade gennem vand, så mine sko drev af vand, og langs en landevej med en del trafik. Efter en halv snes kilometer skulle jeg krydse floden Eresma endnu engang. Her mødte jeg de norske kvinder endnu engang – de havde også overnattet i Olmedo og havde fundet en smukkere vej dertil, hvor vi nu mødtes og skulle over broen.

Vi fulgtes til Alcazarén, hvor de skulle mødes med en tredje kvinde, som havde taget bussen, da hun havde problemer med sine knæ.

Alcazarén er en ganske indtagende lille by med et par seværdige kirker, hvoraf den ene står som en ruin. Jeg fik endelig lidt at leve af i en bar, som var noget svær at finde.

Vejen videre er ganske indtagende med smukke fyrretræer.

Efter nogle kilometer kommer man til et sted, hvor de to floder Eresma og Asaja løber sammen. Her ligger et stort kapel, Ermita de Sieteiglesias, som naturligvis var lukket. Jeg var også ved at være godt træt i benene, så den store sightseeing blev det ikke til.

Valdestillas er en lidt kedelig landsby uden de store seværdigheder. Jeg mødte de nu tre norske kvinder endnu engang, men gik lidt længere ud af byen, der er meget langstrakt, og fandt et lille, godt hotel, hvor jeg både kunne spise og sove.

Valdestillas – Peñalor de Hornijos

På vej ud af Valdestillas kommer man forbi jernbanestationen og krydser floden, hvorefter vejen går ligeud indtil man krydser floden endnu engang og kommer ind i Puente Duero, der som navnet antyder, ligger ved en bro over Duero-floden, som man følger de næste ca. 6 kilometer til Simancas.

Vejen denne formiddag er vel ret kedelig – ligeud og ganske flad, men derfor også god til at få tilbagelagt nogle kilometer på friske morgenben.

Før man når til Simancas, skal man over endnu en bro over en flod – denne gang Pisuerga, der er ganske vandrig sådan en forårsdag. Et imponerende bygningsværk hvorfra man har et betagende kig op til byen, der ligger på en bakketop.

Smuk by, som man godt kunne dvæle lidt mere ved og i. Byen er nærmest monumental og indeholder bl.a. en kæmpe stor nyrestaureret borg, der nu bruges som landsarkiv. Men jeg skulle videre og efter et par hyggelige barbesøg var det bare derudad på vejen, der nu går gennem bløde, grønne bakker.

Næste landsby hedder Ciguñuela, der har et herberg med et spøjst dørhåndtag, hvor man ligesom skal give et håndtryk til en træmand for at åbne døren.

Videre gik det. Nu blev vejen pyntet med den ene smedjærnsskulptur efter den anden. Motivet var folk på rejse – til fods, på cykel, med barnevogn.

Videre ad gode stier hen over grønne marker. Solskin og lærkesang. Ingen træthed – kun en dejlig energi her hvor caminovandringen snart har varet en uge. Naturligvis en vis ømhed i ben og krop, men den overskygges helt af en gennemtrængende følelse af lyst og mod på vandringen parret med en dyb taknem-

Pilgrimslivet

melighed over, at netop lille jeg får lov til at opleve denne enhed mellem sind, krop og den vidunderlige vej. Dagene bagude løber sammen og foran ligger mange dage med ukendte oplevelser og skønne landskaber og byer.

Det er bare livet. Tak for livet – og Caminoen!

Næste by er en mindre landsby uden faciliteter. Den har et ejendommeligt navn: Wamba – meget uspansk, ja, det er den eneste location i hele Spanien, der indeholder bogstavet w. Wamba var en visigotisk konge, der blev valgt til konge her i 672 til at efterfølge sin fader, Recce-swinth, der døde i sin sommerresidens.

Der er nu ikke meget i landsbyen, der går helt tilbage til den ædle kong Wamba. Nej, det helt store her er den mozarabiske kirke fra 900-tallet: Santa Maria de la

O. Kirken er oprindeligt bygget til et kloster, som lå i tilknytning til kirken. Senere er den forbundet med korsridderordenen, Orden de Malta, der blev oprettet i Jerusalem i 1113 og samlede sig stor magt og rigdom indtil den blev opløst ad flere omgange – første gang i 1309.

Kirken ligger smukt på en større plads og lokker med et spændende indre. I højsæsonen er der daglige rundvisninger til en pris af 2 €, men her i april måtte man nøjes med et telefonnummer, man kunne ringe til og høre om mulighederne. Det gjorde jeg og efter et kvarters venten kom en kvinde der gav mig en grundig omvisning.

Det var en stor oplevelse, og jeg skal forsøge at formidle et par af højdepunkterne:

Udefra er kirken en romansk bygning fra 1100-tallet

Pilgrimslivet

Indvendig er kirken bygget som en basilika med de typiske mozarabiske hesteskoformede buer:

Fra visigotisk tid er bevaret et par pilastre med stiliserede blade:

Der er flere interessante kapitæler på søjlerne fra middelalderen, se fx denne her, der viser en skomager:

Pilgrimslivet

Eller denne, der viser kampen om sjælene ved dommedag.

Der er flere vægge med fresker, men de er i meget dårlig stand og trænger til en grundig restaurering, hvis de skal bevares for eftertiden. Denne i flamsk stil er fra det 15. århundrede og viser Jomfru Maria og Santa Isabel:

Den ældste del af kirken er en søjle, der illustrerer en palme med dadler – et symbol på det hellige:

Kirkens store clou er imidlertid et helt andet, nemlig el osario, benhuset. I et rum ved siden af selve kirken med indgang fra det, der engang har været klostergården, ligger opstabet omkring 3000 kranier med tilhørende skeletter. Ganske makabert, måske, men efter sigende er der tale om en praktikalitet – mangel på grave til landsbybeboere og munke og nonner i tiden mellem det 14. og 17. århundrede. Kranierne og knoglerne ligger pænt opstabet – uden at det dog er muligt at finde ud af, hvilke knogler der hører til hvis kranier. Det er for længst opgivet at finde ud af.

Det er vigtigt at understrege, at benhuset ikke er tænkt på som en makaber sensation, men på en inskription forstod jeg, at et besøg kunne vække til eftertanke – det er den vej, vi alle skal. Jeg var naturligvis lidt overvældet – havde på ingen måde forventet en oplevelse som denne. Men min guide pegede ikke uden humor på et kranium, der ser ud som om det griner ad det hele (forside!)

Jeg takkede mange gange for rundvisningen – og fik ikke lov til at betale for den.

Gratis for pilgrimme!

Fra Wamba er der 7 kilometer til dagens mål, Peñaflor. Først lige ud, men inden man når frem til byen, skal man ned i og op af to dale før man når op til selve byen.

Vejen var god og våd – og i vejsiden blomstrede frugtbuske. Midt i det hele lå en svinefarm, der satte et spørgsmålstejn ved freden mellem dyr og menneske. De skulle jo ende som luksusinker, men inden da havde de sorte svin en grisefest. Det er jo sådant et liv, svin skal tilbydes. Øf, øf.

Vel oppe efter 34 kilometers skøn vandring mødte jeg de nu to norske pilgrimme i byens ene bar. Intet hotel, men det var muligt at få kontakt med en kvinde, der havde nøglen til et udmærket herberg, hvor jeg fik et eneværelse og de to kvinder delte et andet. Der var varmt vand i hanen og på den anden bar kunne man for gode ord få serveret en tortilla og senere åbnede værtinden byens butik, hvor vi kunne købe lidt ind til morgendagen.

Peñalor de Hornijos – Medina de Rioseco

Dagen begyndte med en nedstigning fra den højtliggende by. To store hunde havde tilsyneladende glemt de nye tider på Caminoen, hvor der er sluttet fred mellem dyr og menneske. Men smukt var det at skue ud over mesetaen og et par galpende hunde kunne ikke ødelægge dagens vandrelyst.

I løbet af de meget behagelige 24 kilometer, dagens vandring bød på, passerede man kun et par mindre landsbyer. I den første, Castromonte, dvælede jeg lidt på pladsen foran kirken og rådhuset. En nydelig, energisk herre kom gående og kontaktede mig og spurgte, om jeg var interesseret i et stempel i mit pilgrimspas. Naturligvis. Så jeg blev inviteret op i rådhuset, hvor jeg blev ført ind på borgmesterkontoret – og nej, lidt mudder fra mine vandresko betød bestemt ikke noget. Han ledte forgæves efter et stempel. Men jeg skulle da også have det originale fra pilgrimsherberget, som jeg havde passeret ved indgangen til landsbyen. Han ringede efter hospitaleroen, der snart efter kom til stede med sit stempel og fik behørigt stemplet mit pas. Imens udbredte borgmesteren sig om egnens og byens fortræffeligheder. For selveste borgmesteren var det. Han fortalte om de eminente muligheder for en billig ferie, en gruppe danskere, som han foreslog mig at samle, kunne have i hans dejlige herberg – kun 5 € pr. mand pr. overnatning – og sikke muligheder for at studere det skønne spanske bondeland!

Dagens mål var en skøn lille by – ikke en landsby, men en rigtig by med en hovedgade med arkader – mange med de originale træ søjler - og flere barer og restauranter. Og en frisør, hvor jeg blev klippet og fik studset mit skæg. Frisøren roste sin by i høje toner – her var både slagter og fiskehandler og et par supermarkeder – til de hen ved 2000 indbyggere. Alt overskueligt og lagt tilrette til et godt liv.

Jeg boede på et dejligt hotel. Min eneste anke skulle være, at jeg i lang tid måtte høre på den portugisiske indvandrer, der ejede og drev hotellet. Han var så utilfreds med spanierne. De gad ikke arbejde – i hvert fald ikke for ham. De havde det for godt med al den socialhjælp. Det var meget bedre i Portugal, hvor folk blev tvunget til at tage hænderne op af lommen. Hvad er det, man siger? –Så gå dog hjem!

Indtil for et par år siden havde der også været et pilgrimsherberg i byen, men det var lukket, da der ikke var nogen til at overtage, efter at hospitaleroen var afgået ved døden. Til gengæld er der åbnet et museum over påskeprocessionerne og de ordener, der knytter sig hertil. Desværre orkede jeg det ikke – påsken havde vi jo lagt bag os for i år. Museet så nu ganske indbydende ud. Det var placeret i en nedlagt kirke.

Om aftenen spiste jeg en dejlig menu på en smuk, nærmest pittoresk, restaurant, hvor jeg var den eneste gæst. Jeg spurgte tjeneren, om hvordan det kunne hænge sammen. Jo, der kom flere i weekenden og man vidste jo aldrig...

Medina de Rioseco – Cuenca de Campos

Udgangen af byen og indgangen til dagens vandring ser indbydende ud:

Den første del af dagens 25 kilometers vandring var både let og svær. Let fordi den gik helt plant langs den del af Castilla-kanalen, der hedder Ramal de Campos. Og svært fordi stien langs kanalen var temmelig mudret.

Men først og fremmest var det en dejlig afveksling på ruten at vandre langs kanalen. Den er bygget til transportformål fra midten af 1700-tallet og havde sin storhed indtil den i midten af 1800-tallet mistede sin funktion til den langt hurtigere og effektivere jernbane (som nu igen mindre eller mere er erstattet af dieseldrevne kæmpelastbiler).

Mudderet krævede dog en del opmærksomhed. Jeg afprøvede de hjemmefra medbragte overtræksgalocher – du ved, de dér blå plasticovertræk, som man bliver påduttet i daginstitutioner, når man skal hente sine (børne)børn. Jeg har haft dem med på flere caminoer for at prøve dem af – i stedet for de plasticposer, jeg tidligere uden succes har afprøvet. Heller ikke denne gang oplevede jeg en succes

– jo, måske de første 500 meter, men da var de også gået i stykker og de iturevne rester måtte afmonteres. Kan altså ikke anbefales!

Men turen er smuk – og jeg kan forestille mig, at den om sommeren kan være en ren lise, når solen ubarmhjertigt bager ned over den castillianske højslette.

Det stykke, man følger kanalen – vel en 7-8 km – ender ved sluse 7. Det er en overdådig bygning – nu en ruin med en storkerede på den ene gavl. Den vidner om den volumen, som dette transportsystem har haft – på en oplysningsplancher fortæller det, at hver pram på kanalen kunne transportere lige så meget som 30 oksekærrer og i slusehuset, kunne der opbevares en mængde af de varer, som man transportererede – specielt naturligvis landbrugsprodukter, men også alt det værktøj og maskineri, der blev brugt i landbruget.

Vejen gik nu væk fra kanalen og stødte snart til den nedlagte jernbane, som nu også er anlagt som vandresti. Jeg var ved at blive godt sulten og glædede mig til den næste landsby, Tamariz de Campos. Den så godt ud på afstand og har en imponerende kirkeruin.

En landsby af en vis størrelse. Forgæves ledte jeg efter baren. Det viste sig, at den lå på pladsen ved siden af rådhuset. Og var lukket. Jeg satte mig på en bænk og spiste et medbragt æble og drak lidt vand. De kan altså være så tomme, disse landsbyer!

Med stadig hen ved 10 km tilbage af dagens vandring og et vejr, der efterhånden var blevet ganske dejligt, var der ikke andet at gøre end at sætte det lange ben foran. Jeg havde forsøgt at bestille et værelse i Cuenca de Campos, men der havde været udsolgt. Der skulle dog være et pilgrims-herberg – og så måtte jeg jo tage til takke med det.

Og det blev et: ja tak! For ud over, at jeg (igen) fik en sovesal for mig selv, var hospitalet, Santiago, en flink fyr, der kunne fortælle mig, at man spiste godt på den restaurant, der hørte til det fuldt belagte hotel, La Tata. Og det var sandt. Sjældent har et måltid bekommet mig så vel – men det var også den første (og sidste) faste føde, jeg fik den dag.

Cuenca de Campos – Santervantes

To dages vandring tilbage til vandringens mål: Sahagún. Ikke at jeg var træt af vandringen. Tværtimod. Eller selskabet = mig selv. Tværtimod nød jeg mine ensomme vandringer i fulde drag. Eneste minus var – måske – at landskabet er ganske ens-

formigt. Man skal virkelig interessere sig for de små nuancer i de bløde bakker. Og/eller nyde at vende blikket indad – det gør jeg så også, men det er nu ikke fordi, der er så meget at finde!

Første stop på dagens godt 20 km er en lidt større by, Villalón de Campos. En lille perle af en by med flere seværdige kirker – og måske vigtigst af alt: en rollo midt på torvet. En rollo er jo en søjle, der bliver rejst med et propagandisk formål, et magtsymbol. Pilgrimme, der har vandret den franske vej kender måske rolloen i Boadilla del Real Camino, der symboliserer landsbyens tilkæmpede frihed fra den stedlige landadel, samtidig med, at det også har været et sted, hvor forbrydere blev dømt og afstraffet.

Rolloen i Villalón er nok så imponerende. Et gotisk mesterværk med mange spændende detaljer af med menneskehoveder, dyr, specielt fugle, og blomster- og bladranker. Den skal være rejst i begyndelsen af det sekstende århundrede – og skabt af de samme bygmestre, som stod for katedralen i Burgos, der som bekendt er et gotisk mesterværk.

Som den står dér med sine 500 år på baggen er den et storslået syn.

På pladsen var der er bar, der serverede et solidt morgenmåltid.

Videre over det flade landskab.

Snart efter passerede jeg Fontihoyuelo, der er en nærmest forladt landsby. Bortset fra en enkelt eller to gårde. Da jeg skulle passere var der et par traktorer, der kørte frem og tilbage med mudder – eller måske var det kolort? Jeg kunne se, at jeg ikke kunne komme igennem uden at komme i lort til anklerne. Jeg fik derfor prejet en af traktorførerne og signaleret, at jeg ville sætte pris på et lift hen over sølet. Det fik jeg så – en 7-8 meter. Traktorføren fortalte mig på gebrokkent spansk, at han var fra Marokko og slet ikke kunne tale spansk. Sikke et lid for en marokkaner her ude på det castillianske bøhland, hvor han ikke engang kunne tale med sin arbejdsgiver eller hvem han nu el-

lers mødte. Sikke en ensomhed. Den satte min egen selvvalgte ensomhed i relief. Siger vel noget om, hvad de fattigste af de fattige må finde sig i for at tjene til føden.

50 meter længere nede ligger en forladt og tilgroet legeplads. Her er ingen børn. Og en kirke med nogle interessante håndskårne træsøjler.

Videre ud over markvejene til Santervás de Campos, der er en landsby af en vis størrelse – vel en 100 indbyggere – men med et historisk vigtigt bysbarn.

Santervás de Campos er fødestedet for en dubiøs personage – Conquistadoren Juan Ponce de León, der givet har været af adelig byrd og var med på Columbus' anden ekspedition til de nye kontinent i 1493 – det var som bekendt året før, i 1492, Columbus 'opdagede' Amerika.

Den gode Juan var med i den sidste fase af tilbageerobringen af den iberiske halvø for kristenheden – slaget om Granada i 1492. Efter tilbageerobringen vendte man blikket mod erobringen af nyt land allerede samme år og Juan Ponce de León var én af pionererne til erobringen af de nye lande. I 1508 blev han autoriseret til at udforske og blev året efter udnævnt til guvernør af Puerto Rico. Han var en driftig mand og blev rig af såvel minedrift som landbrug. Men lå bestemt ikke på den lade side og anførte den første europæiske ekspedition til Florida, som han koloniserede og lagde ind under den spanske trone. Det var de indfødte imidlertid ikke meget for og satte sig til modværge. Juan blev såret og han døde af sine sår og blev begravet i Puerto Rico – i byen dér, der bærer hans navn.

Altså er herlig helt. Eller en slem forbryder!

Pilgrimslivet

Til Juan Ponce de Leóns ære er der indrettet et museum i Santervás de Campos. Det er ikke bare sådan åbent, men jeg fik mig en rundtur sammen med en gruppe spaniere, der var på venne- og familieudflugt.

Først blev vi dog ført ind i kirken, der bl.a. har et smukt krucifiks.

Museet er ganske flot – der er fx opbygget det indre af et skib som det Columbus – og hans skare af conquistadorer – sejlede frem og tilbage i på deres rejser mellem Europa og de 'nye' lande. Der var også en ganske interessant redegørelse for datidens navigationsudstyr. Værd at se. Men samtidig en herliggørelse af et – efter min mening – sort kapitel af de europæiske folks historie. Det kom jeg op at diskutere med den kvindelige museumsinspektør – hun mente bestemt, at spaniernes hovedformål var at få frelst de indfødtes sjæle for kristendommen – mens jeg kyn-

sik pegede på grådighed og guldthirst. Jeg tror vi blev enige om at begge motiver var gældende. Men jeg holdt nu på, at grådigheden nok var den drivende kraft.

Santervás de Campos har intet hotel, men et pilgrimsherberg og en udmærket restaurant. Desværre var varmesystemet ikke i funktion, så jeg fik den koldeste nat i mands minde.

Santervantes – Sahagún

Sidste dag – kun 20 km. Igen af sted uden morgenmad. Jeg lagde derfor ruten – der er et par muligheder – om landsbyen Melgar de Arriba. Det er da også en ganske pæn landsby med gader at gå i. Desværre ingen butikker – og en bar der kun holdt åben om eftermiddagen. Jeg holdt en god pause ved kirken, der lå i landsbyens udkant – og var lukket. Jeg havde et par nødder og vand at forfriske mig med.

Næste landsby var Calleguillos de Campos. Også en hel by at se på, men også uden hverken butik eller bar. På det lille tov ved kirken var der en vandpost. Vand er jo det vigtigste!

Videre ad den lige, kedelige landevej til den første bar i Sahagún.

Her vrimlede det pludseligt med pilgrimme. Nu var jeg kommet til den franske vej. 300 kilometers ensomme vandring var forbi. Jeg lejede mig ind på et skønt lille hotel lige over for pilgrimsherberget, hvor jeg fik mit sidste stempel i passet.

Konklusion

Skøn rute. Hård (og skøn) tredje-dag over Fuenfria-passet, men derefter ganske behagelig med kun få stigninger og fald. For det meste afvekslende – kun nogle enkelte strækninger jævnt kedsommelige over uendelige marker. Men floder, bakker, skov, skønne småbyer. Vejen velafmærket – før kun kortvarigt vild et par gange takket være min app Buen Camino, hvor jeg hele tiden kunne følge vejen, når jeg var i tvivl.

En vej for dig, der søger en Camino i ensomhed. De to (tre) norske kvinder, jeg mødte et par gange, var de eneste pilgrimme, som jeg talte lidt med. Ellers er der jo de lokale efterhånden som man kommer frem. Mange vil gerne snakke lidt. På spansk, naturligvis, så hvis man ikke mestrer spansk til husbehov, er man mere overladt til sig selv, end jeg var. Men det kan der jo også ligge en pointe i.

Der er masser af fortid at studere. Interessante kirker og endda en ægte conquistador til at sætte tanker i gang og skærpe indsigten i den ejendommelige art, som man repræsenterer.

Noget af et antiklimaks at ende sin vandring i Sahagún, som ikke udgør et oplagt pilgrimsmål. Jeg havde en ekstra dag dér

Pilgrimslivet

som jeg brugte til at vandre ud til Bercianos og retur igen – for at få en fornemmelse af den franske (hoved)vej. Jeg mindedes mit første ophold i denne landsby i 1992, hvor jeg fik et rum stillet til min rådighed – intet vand og intet toilet, kun et bart gulv, hvor jeg kunne folde min luftmadras ud. I dag har landsbyen 200 sengepladser at stille til rådighed for pilgrimmene. Og der investeres stadig i nye overnatningstilbud. Måske er det gået for vidt?

Tilbage i Sahagún dvælede jeg ved den gamle byport, hvor nogle af forne tiders adelsmænd har ladet sig forevige i fuld figur. Ingen husker dem mere. Deres ansigter er visket ud.

Der går tog direkte fra Sahagún til Madrid. Det passerer Segovia. Efter Segovia drøner det ind i en tunnel, som man har boret gennem bjergene. Det tager kun et par minutter. Velkommen tilbage til nutiden!

Camino Sanabrés 2016/17

Medlemmer, som kunne tænke sig at arbejde som hospitalera/o på Vores Camino i 2016 med start 30. april skulle gå fra Zamora til Santiago. Sådan kom det ikke til at gå. Vi måtte bruge to år på denne skønne Camino.

af Winnie Grønbech

København – Madrid med fly

Vi tog et fly til Madrid, hvor vi fik lidt problemer med billetautomaten, da vi skulle trække billetter til metroen. Efter flere forsøg hjalp en venlig dame os til sidst og så kom der en stribe med 10 metrobilletter – der lå så yderligere 2 x 10 billetter, som vi ikke havde opdaget, så nu stod vi med 30 billetter til metroen – dem kunne vi nok ikke nå at bruge mente vi. Dagen efter deltog vi en meget interessant guidet gåtur i Madrid arrangeret af OK Hostel.

Vi boede på værelse med en kineser, som vi fik fortalt om de Caminoer, vi havde gået hidtil, vores forening og stiftsmærkningen i Danmark m.v., og hun fandt det så interessant at hun dagen efter købte en flybillet til Santiago, hvor hun så ville prøve at gå noget af ruten.

Madrid – Zamora med bus

Dagen efter tog vi bussen til Zamora og indlogerede os på et dejligt herberg. Her mødte vi to jyder fra Horsens, der havde gået fra Sevilla og som skulle hjem dagen efter fra Madrid. De fik en stribe af vores metrobilletter, håber de fik brugt nogen af dem.

Zamora – Montamarta – 19 km

Den næste dag nåede vi Montamarta, gik ad fine grusveje i et lidt kedeligt landskab. Vi spurgte om vej til en overnatning, vi havde bestilt, og blev ledt hid og did inden det gik op for os, at nøglen skulle hentes i et supermarked. Lækkert dobbeltværelse for 30 euro inkl. morgenmad. Der var fine forhold, køkken med udstyr og en gårdhave vi kunne sidde i.

Montamarta – Granja de Moreruela – 24 km

Næste stop var i Granja de Moreruela, igen lidt kedelig vej, grusstier, fine blomster, mange søer og ruiner. Mødte 2 herlige tyskere, Heribert og Charlie, dem fulgte vi en del med.

Granja de Moreruela – Tabara – 27 km

I dag måtte vi gå uden morgenmad, krofar havde lovet den klar kl. 7.15, men da han ikke var dukket op 7.20 valgte vi at gå, og der var desværre ikke nogen mulighed for kaffe før efter 17 km. Vi gik ad

en træls landevej, fordi vi havde fået at vide, at den originale sti ikke var farbar, Heribert og Charlie havde trodsset advarslen og det havde været en smuk, men hård vej, og den tog noget længere tid. I Tabara fik vi tilbudt en overnatning og aftensmad på hotel for 18 euro, men gemalen ville gerne lige se alberguet først. Det lå noget længere ude, men det lykkedes at finde det efter lidt omveje.

Det var en oplevelse, værten forklarede, at han lavede fælles mad om aftenen og morgenmad, ingen hjælp ville han have, han gik og hyggede sig med borddækning, madlavning, tøjvask m.v. Vi fik som gave et halssmykke af træ med et ordsprog til hver, Jørgens lød: Husk at leve som du drømmer om og ikke bare drømme herom (vi var jo heldigvis ved at gøre det vi drømte om) Der måtte lægges ekstra madrasser ud til pilgrimme, der kom ret sent og nogle måtte

desværre gå videre. Vi havde en rigtig hyggelig fællesspisning med mange nationaliteter sammen. Stort arbejde for en enkelt mand, han levede af indtægterne (donation) fra alberguet og skrev af og til bøger, som han også undervejs fortalte om.

Tabara – Santa Marta de Tera – 23,3 km

Dagen efter blev vi vækket med musik kl. 7, fælles morgenbord dejligt brød, marmelade, kaffe m.v., fik et kram til farvel. Fremme i Santa Maria de Te efter 21 km, fine veje, indlogerede vi os i et nyere herberg, hvor vi skulle skrives ind i kirken for at få stempel og betale for overnatningen. Der var 12 pladser, 2 værelser med 3 køjesenge i hver, vi tog underkøjer i det ene, og da Charlie og Herbert lidt senere dukkede op, valgte de at lægge sig i hver sit værelse for at få en underkøje. Det fortrød Herbert, for på det værelse han lå på lagde nogle cyklister ekstra madrasser ind for at være sammen, og de snorkede lystigt hele natten. Charlie, Jørgen og jeg sov sødeligt uden snorken og larm.

Santa Marta de Tera – Rionegro del Puente – 21,2 km

Vejen til Rionegro del Puente var stenrig, hård ved benene, men smuk rute langs floden.

Vi var nu blevet en hel lille caminofamilie fra Canada, Japan, Tyskland, Frankrig og os. Forsøgte os med at få vasket tøj, men det voldte en del problemer, hospitalero fik senere vaskemaskinen i gang, og så måtte vi vente med aftensmaden indtil vi kunne få tøjet i tumbleren. Maden var dog værd at vente på, en kok har skabt en restaurant med det formål at lave gourmetmad til pilgrimme, nej hvor det smagte, sølvbeder med tunsalat, suppe, kanin med dejlig salat med æbler, Tira Misu, kaffe, vin og likør, han ville kun have 10 euro, ingen drikkepenge - det fik han nu ikke lov til at bestemme, vi lagde et par euro under tallerkenen – dybt taknemmelige over at få lov at spise sådan et sted.

Rionegro del Puente – Asturianos – 25,8 km

Dagens rute gik til Asturianos, fik en våd sok på en mudret vej, men ellers er vejret fint, gik lidt ad landevej, gennem hyggelige byer, skovstier og asfalt. Vi kunne kun få en overnatning i sportshallen på madrasser i gangen, men ved hjælp af ekstra tæpper blev det ok. Vi grinede en del af denne alternative overnatning sammen med et fransk par, som lå på den anden side af gangen.

Asturianos – Requejo – 26,8 km

Dagen efter vækkede Jørgen mig kl. 5.45, han havde ikke sovet godt og mente vi havde aftalt at gå tidligt. Jeg var ikke helt enig, men nu var jeg jo vågen, så kl. 6.15 var vi på vej. Vi kikkede lige på stien vi skulle gå på, men da den var mudret og fuld af huller valgte vi at gå ad vejen. I næste by kikkede vi igen lidt på stien, men heller ikke her var den farbar, så vi tog igen landevejen. Efter 14 km gik vi ind på stien, ganske forfærdelig vej, vi endte med et vandfald foran os, så vi måtte tilbage igen. Jørgen fik øje på en udkørsel, og vi skulle bare lige over en mark for at komme derhen. Desværre var den næsten bundløs det sidste stykke inden vi kom ud, så det kostede et par våde sko og sandaler før vi fandt ud til et caminostilt - vi må have overset et skilt. Nu var det landevejen fremover, ikke flere caminostier skulle prøves. Det viste sig, at adskillige andre også var gået forkert.

Requejo – Lubian – 19,5 km (inkl. omvej)

I dag fik vi besked på at tage landevejen de første 8 km da grusstien ikke var farbar, fik kaffe på en sjov bar, der samtidig var salgssted for skinke, vin m.m.

Efter at have krydset en motorvej kom vi ind på en grussti og igen lykkedes det os at gå forkert, vi kunne se byen overfor, men imellem var en dyb skrænt og en motorvej, så vi måtte gå lidt videre til vi fandt et sted vi kunne komme over, først over et trådhegn på 2 meter, mig først, så rygsække og til sidst Jørgen, over motorvejen, ud i midterrabatten og så ned ad en afkørsel. Vi var så kommet forbi byen og måtte tilbage, det var en drøj opstigning, da motorvejen lå i dalen og byen Lubien lå højt oppe. Vi besluttede os for en overnatning på en pension, 40 euro med morgenmad. God beslutning, det regnede det meste af dagen og flere alberguer og hostel var overfyldt. Dejligt at kunne spise hvor vi boede, alle andre overnatningssteder lå længere nede, hvor der ingen spisesteder var.

Lubian – A Gudiña (med taxa – gik 14,5 km)

Da restauranten åbnede fik vi dejlig morgenmad inden vi besluttede os for at tage en taxa det første stykke til Villavella, da regnen væltede ned. Taxaen spurgte om han ikke skulle køre os til A Gudiña, men vi mente at vi godt kunne gå resten af vejen selvom det regnede. Efter 4 km var vi godt våde og tog en pause, videre med diverse skift af sokker, sko og regntøj, og regnen høvlede stadig ned. Vi kunne ikke finde alberguet i A Gudiña, det var tilsyneladende lukket, og vi kunne ikke læse skiltet på døren, der kun var på spansk. Til sidst var vi 7 drivvåde pilgrimme der flakke- de rundt efter en overnatning, vi fandt kommunekontoret, en kunne spansk og han fik forklaret hvor alberguet (midler-

tidigt) lå. Da vi senere gik ud i byen var der overalt sat skilte op, der anviste, hvor alberguet nu lå, det kunne de næste pilgrimme så få glæde af.

Vi havde kun gået 14,5 km, men var dyngvåde ind til skindet, vi fik underkøjer og heldigvis var der varmeblæser, men hele gulvet sejlede i vand fra de dryppende pilgrimme, vi måtte bruge en svaber for at få vandet væk. Det var et ret ulækkert sted, ingen stole eller andet udstyr, så vi tilbragte tiden på baren. Ikke sjovt at være så våd, og med en vejrudsigt der lovede regn de næste 9 dage begyndte vi at overveje om vi gad at gå videre. Vi var 3, der besluttede at stoppe turen og vi fik bestilt togbilletter til Madrid til dagen efter.

A Gudiña – Madrid med tog

I Madrid måtte vi indlogere os på et dyrt hotel fordi der var flere store sportsbegivenheder i den weekend og alle hostel og lignende var optaget. De første 24 timer blev vi stort set på hotellet på grund af regn. Det tog nogle dage at få skoene tørret. Vi kunne først få flybilletter hjem 3 dage efter den 10. maj, så vi fik vi set lidt mere af Madrid og fik brugt en hel del af vores mange billetter til metroen.

Sådan endte vores tur dette år og vi havde absolut ikke lyst til at gense dette gudsforladte sted. Men, men, da vi skulle planlægge vores Camino i 2017 besluttede vi at tage tilbage og fuldføre turen fra A Gudiña – det fortrød vi ikke.

Året efter

Torsdag 18. maj 2017 tog vi toget fra Santiago til A Gudiña og landede der en kedelig grå kold eftermiddag, fik fundet alberguet, der nu heldigvis var færdigrenoveret og ganske udmærket.

A Gudiña – Campobecceros - 24 km

Morgenfriske gik det ud af landevejen, skønt og fredeligt, dejlige grusveje, efter en del stigninger føles det som at være i himlen, gik i 1100 m højde, formidabel udsigt udover bjerge og marker, mange seje stigninger, op og ned, hård nedstig-

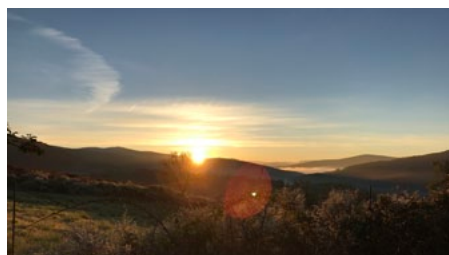

ning, vi blev overhalet af en cykel undervejs, ingen pilgrimme, ingen byer, kun nogle få lokale beboere mødte vi. Ved 13-tiden ankom vi til den restaurant, hvor vi havde bestilt værelse, der var rigtig travlt, arbejdere fra de mange byggepladser omkring højhastighedsbanen, der er ved at blive bygget, skulle have mad og hente madpakker, vi fik dog en øl, fik talt med en anden pilgrim, der boede på alberguet og hvilede os.

Efter at have ventet 2 timer med mange forsikringer om, at det kun lige varede et kort øjeblik, var værelset stadig ikke klart, så vi opgav og gik på hen alberguet, øllen skulle vi ikke betale for på grund af ventetiden. Alberguet kostede 8 euro, dejligt sted, gode udenomsarealer, men meget blæst. Vi kunne ikke få mad før 20.30 på det sted, hvor vi alligevel ikke ville sove, så vi måtte fordrive tiden indtil da, men selvom det var sent at få mad, var det ventetiden værd, rigtig lækker, asparges, mørbrad, is, noget af det bedste vi smagt, 8 euro pr. næse, det var billigt (inkl. Vin)

Campoberros – Laza – 16 km

Vi troede der var kaffe efter 8 km, men nej, der var kun lidt frugt, gl. kaffe, donation, det havde vi ikke lyst til, heldigvis havde vi cola og myslibar med, som blev fortæret undervejs.

Dejlig vej i bjergene, varmt, solskin, ingen trafik og ingen mennesker.

Fremme var der en sød cyklist, der fortalte os, at vi skulle hente nøglen på brandstationen, det var et utrolig flot albergue, ottesengsværelser.

Vi mødte igen Maria (hollænder, der havde dårligt ben og ikke kunne gå mere) og Clementine, som vi fulgtes med det meste af vejen til Santiago. Om eftermiddagen gik vi på bar og fik en øl, og pludselig drøede en masse motorcykler forbi, der skulle være et løb fra Laza til Ourense. Det var mange flotte maskiner imellem, lige efter optoget kom en mand på en rigtig gammel Vespa-scooter, hele værtshuset grinede, ikke et øje var tørt. De larmede dog en del, så godt løbet skulle starte om eftermiddagen, så de ikke skulle larme hele aftenen.

Laza – A Albergureria – 13 km

Der var snorken i rummet, så jeg vågnede kl. 6 og stod op, havde aftalt med Clementine at vi skulle følges ad. Gik ad vejen en del, derefter gik det op og op, ved et hvil kom en mand kokrød i hovedet af anstrengelse, ham så vi ikke mere, og så videre opad, men med diverse stop gik det, fra 475 m op til 925 m, meget stejlt nogle gange, fremme 11.30 en time hurtigere end guidebogen havde oplyst.

Overvejede at gå videre, men da det havde været lidt anstrengende, besluttede vi os for at tage den med ro. Fik hurtigt en seng, spøjst sted efter donation, tidligere høløft, elendig trappe derop, der var 24 senge, noget åbent, men varmt var det. Vi måtte skrive vores navne og dato for ankomst på en muslingeskal, de blev hængt op overalt i cafeen.

Skydedøren til toilettet larmede vildt, det var årsag til morskab og en del uro natten igennem.

A Albergueria – Xunqueria de Ambia – 22 km

Startede ved 7-tiden, det gik noget opad, sten, skovvej, vi var glade for at vi ikke gik videre i går, gik forkert, pilgrimme råbte an, højt op igen, og så stejlt ned med sten, Jørgen måtte hjælpe mig ned, der var vand på vejen, fremme i byen ventede vi på Clementine og fandt Casa Thomas efter lidt søgen, det var kvælende varmt. Blev skrevet ind og betalte, Jørgen fik lige handlet lidt ind 5 minutter før middagspausen. Dejligt sted. Maria og Clementine i eget værelse inderst, vi havde bad og toilet på gangen, talte med nogle englændere, de boede på alberguet, som vi havde fravalgt, da det efter vores mening lå for langt udenfor byen. Maria var stadig for dårlig til at gå, så hun måtte med bus til Ourense. Sov dejligt i de fredelige omgivelser.

Xumqueira de Ambia – Ourense – 24,8 km

Jørgen bar Marias rygsæk ned ad trappen inden vi gik så hun slap for at slæbe den. Vi gik ad landevej det meste af vejen afbrudt af små stier og hyggelige byer, mange steder at få kaffe. Da vi manglede 4 km (troede vi) fik vi en cola på en bar. Sjovt toilet, vi skulle gå slalom op ad trappen mellem ølkasser. Vi så et skilt til albergue og mente vores hotel måtte ligge i nærheden. En sød mand fortalte, at der var 4 km til vores hotel, jeg fik gang i gps'en og fandt så den rigtige vej til hotellet, der lå 2 km fra katedralen. Vi var trætte og varme, temperaturen var over 30 grader da vi ankom til hotel Rotundo. Fik båret

rygsæk op af en ansat, jeg så nok så trætt ud og var ved at falde. Senere på dagen tog vi et lille tog ud til termalbad og tilbage til byen, hvor vi blev sat af ved katedralen. Det var rigtig varmt, så vi måtte have en velfortjent stor øl, herefter fandt vi turistkontoret for at få et kort over byen. Der var lukket, gik herefter til katedralen, den lukkede for næsen af os. Så kan vi lære, at man skal vente med øllen til senere. Der var 30 grader kl. 21.30.

Sightseeing i Ourense

Jørgen havde mistet sit håndklæde, så vi må ud og købe et nyt, gik lidt ud ad vejen for at finde pile til i morgen, hjalp 3 pilgrimme, estere, på vej, fandt pile og turistinformation, fik nye kort, herefter til termalbadet, hvor vi fik badetøj og håndklæder, 12,20 euro i alt for 1 ½ time. Lækkert, varmt og koldt vand. Nød varmen og fridagen. Som sædvanlig kunne vi ikke få mad før 20.30, det var for sent, så vi fandt en pizzabar og fik en lidt tør pizza. Konen var højgravid, men røg og drak øl, det ville vi vist ikke se i Danmark. Vi ville tidligt i seng, men det var umuligt at sove på grund af varmen, der var 34 grader kl. 22. Det var en dejlig velfortjent hviledag

Ourense – Cea – 22,3 km

På grund af varmen startede vi allerede ud ved 6 tiden, gik lidt forkert, troede vi kunne finde en genvej, dog hurtigt tilbage på sporet, ud af byen og så opad, 350 m indenfor 5 km, puha sveden haglede. Derefter var det rimeligt afslappende, men varmt, trøjerne kom af inden stigningen. Regnede med kaffe efter 9 - 10 km, snydt, stedet var lukket, lånte dog bord og stole til en pause, havde heldigvis lidt proviant med, sad sammen med

franskmænd. Efter 16 km var der heldigvis en bar og vi fik kaffe og en dejlig bocadillo sammen med franskmændene, videre 4 km ad skovstier og så ind i Cea på det offentlige herberg, Albergue de Cea. Det blev et kraftigt regnvejr, dog kun byger, godt vi var i tørvejr.

Senere gik vi en tur i byen, ledte efter en bar, hvor vi kunne spise, men den kunne vi ikke finde, gik hjem og spurgte hospitalero, han tog hatten på og gik med os og viste vej hen til restauranten. Gik lidt rundt for at lede efter vejen i morgen, da ruten delte sig og vi skulle være sikre på at komme den rigtige vej ud i morgen, og på alberguet spurgte vi hospitalero om vej igen. Hatten kom på og så gik han roligt sammen med os og viste vej igen. Herlig gut. Det var dejligt vejr, så vi sad lidt på terrassen i skyggen, det var for varmt i solen. Efterhånden kom der ret mange pilgrimme, flere vi kendte.

Cea – O Castro Dozon – 16 km

Gik til kaffebar, dejlig morgenmad, havde ikke travlt, det var en kort rute, lurede lidt på regnen, fik lidt ekstra kaffe, endelig kl. 8.30 så det ud som om det var tørvejr – det varede indtil vi stod udenfor med regnslag på, så vi gik i tørvejr på den anden side af vejen, herefter fik vi gået 4 km i tørvejr.

Gik forbi albergue, hvor vi ellers kunne have fået kaffe, men det var om at udnytte vejret mellem byerne, der kom og gik. Mange gange måtte vi stå i læ, gik en del på landevej, stod i læ af huse, herefter ad små skovveje, glatte, våde og smattede, mange søer, vi måtte skræve udenom eller hoppe over, lidt belastende.

Efter at have forceret nogle vandhuller prøvede en spanioler, der skøjtede igennem pløret i gummistøvler, at fortælle os, at vi var gået forkert og skulle gå tilbage, men det ville vi ikke, det var bare om at komme videre derudad, ingen lyst til at komme tilbage i pløret, vi kom over på den anden side af motorvejen, hvor en af de pilgrimme vi kendte kom imod os, han havde været nede i nogle huse og spørge om vej, og det var i hvert fald ikke den vej vi skulle.

Ved at kikke på kompas, kort og veje blev vi enige om at gå langs motorvejen og håbe på, at det var den rigtige retning, det var det heldigvis, i hvert fald stod der Santiago på det næste skilt. Vejen gik meget op og ned, men de højdemeter glemte vi hurtigt, det var bare om at komme fremad og finde den rigtige vej. Efter nogle kilometer så vi gule pile igen, det var en alternativ vej, der stødte til her, så var vi på den rigtige vej igen og fandt så ind til hovedvejen. Det regnede efterhånden skomagerdrengene, og vi var glade da vi så et skilt med 300 m til albergue, og kom frem, våde helt ind til skindet, til albergue De Ozon og fik en super modtagelse af sød dame, der hængte vores regnslag op og varmen slog os i møde, fik kapret 2 underkøjer - Clementine og Maria var kommet og havde fået et separat værelse, ligesom flere andre. Det var dog ikke nødvendigt i dag, der var super forhold og god plads omkring køjerne. Efter bad og lur gik vi (i tørvejr) hen til en café og købte ind i supermarkedet, der lå i kælderens under cafeen.

Vi besøgte kirken, hvor der sad en mand, der (på spansk) fik forklaret os

lidt om kirken, den var noget anderledes med 4 lige store "skibe" hvoraf en del var meget ældre. Vi fik en del snak med øvrige pilgrimme, en del ventede med at få seng til hospitalero kom, de fik underkøjer i et andet rum. Skoene blev sat til tørre med avispapir i, blev sat udenfor, da solen kom frem hen ad eftermiddagen. Vi kunne også sidde lidt ude og nyde livet. Spiste i det gode veludstyrede køkken, i kælderen var en automat med kaffe, te, slik. Den måtte jeg prøve og trak en pose vingummi for 1 euro, men intet kom ud, undtagen euroen. Prøvede en gang til, og så kom der 2 poser vingummi. Det var ikke så dårligt.

Dozon – Silleda – 30,9 km

Ud af vejen i en række, 6 bag hinanden, fulgte en stor del af vejen, dejlige småveje, asfalt, ingen kaffebarer, ækle stenveje op og ned, store broer. Efter 20 km fandt vi alberguet i Laxe, der var ikke åbent, det så kedeligt ud, lå udenfor byen, lige op ad en kostald. Der orkede vi ikke at blive (det viste sig at det slet ikke var åbent på grund af uenighed om udgifterne til drift) og blev så enige om at fortsætte 10 km til Silleda, hvor der skulle være 2 alberguer. Fandt en kaffebær lige ved hovedvejen, vi var 5 pilgrimme, alle fortsætter, grim stenvej, men ellers fin skovvej, langt ned og så op igen, endelig fremme troede vi, men nej, 2 km mere, gik efter albergue, det var lukket, ingen informationer, så kedeligt ud, mødte fransk dame, der skulle på hostel, så vi gik i samme retning som hende, pludselig var vi ved Hostel Turistico som vi havde set brochurer fra, så der gik vi ind, fik et værelse, hvor der kunne være 4, da vi havde en brochure sparede vi 1 euro, kostede så 9 per person, dejligt med sen-

getøj og håndklæde. Der var kommet en spanioler på værelset, sjov fyr med baret og lang stav, han skulle tidligt op og nå Santiago i morgen. 40 km – god fornøjelse. Mændene snorkede om kap – Jørgen kunne jeg da skubbe til.

Silleda – Ulla -20,9 km

Vores sambo var listet stille af da vi stod op, så det var bare med at komme af sted. Der kom lidt smådryp, blev gående lidt på landevejen i stedet for at blive jaget op og ned ad små grusstier, hvor græsset gjorde skoene våde, ellers lækker vej, skov og småveje, igen noget mere op og ned end vi regnede med, kaffe i en større by, store ulækre basser, og da et lille stykke kage og en lille juice hørte med kaffen, blev vi ret mætte. Et hollandsk par, vi havde talt med flere gange, kom også til, mødte esterne, som vi havde vist vej i Ourense, dem havde vi bestemt ikke regnet med at se igen, de så ud til at være dårligt gående. De spiste frokost og ville gå 4 km længere end os i dag for at komme nærmere på Santiago. Da vi havde fået en ekstra dag mere i Santiago end beregnet, betød det ikke noget for os, hvornår vi nåede Santiago, så vi ville hellere bo i den lidt større by Ulla, hvor der var diverse overnatningssteder. Da vi ankom til Ulla, gik vi ind for at spørge om vej, kunne ikke lige se, hvor vores hostel lå. Der var marked i byen, men det gik vi hurtigt forbi, vi var trætte, så det gjaldt om at komme i hus. Vi skulle op ad en stejl trappe for at komme den rigtige vej, det var hårdt med rygsækken på, ankom til Pension O Cruceiro i Ulla kl. 12.30, dejligt værelse med eget bad 10 euro pr. næse, dog intet håndklæde og vi orkede ikke at spørge om et.

Om eftermiddagen gik vi en tur i byen, fandt vi en Michelin-restaurant, der så noget dyr ud, så vi valgte i stedet en restaurant med en pilgrimsmenu, som de andre pilgrimme anbefalede. Det så ud til der kunne komme nogle dryp, men ingen af os gad gå op på 2. sal efter regnslag. Der var rigtig mange pilgrimme, fik dejlig kødpaté, fisk, pommes, salat, tærte og kaffe, 26 euro. Og så styrtede regnen ned da vi skulle hjem, bare vi dog havde udeligt os med at tage de regnslag med. De må være vant til den pludselige regn, for vi fik lov at låne en paraply og skyndte os hjem, det styrtede ned i mere end en time. Kromutter ville selv hente paraplyen dagen efter på pensionen. Fin service

Ulla – Santiago 21,75 km

Så oprandt sidste vandredag, som iflg. bogen så nogenlunde let ud, når vi bare lige var kommet 200 m op, fint terræn men meget op og ned, regnslaget måtte lidt på, hårde ture op og ned, ikke noget udkik til Santiago, ved en ny motorvej gik det meget stejlt op, og varmen var ved at indhente os. Heldigvis kom der en bar lige efter, hvor vi fik en cola, nødder, klatkage og vand og lidt frisk mod igen - og så var der lige en stejl stigning op til byen, fandt en bagvej til pilgrims-kontoret, ankom kl. 13.30. I køen foran stod Maria og Clementine, de havde taget bussen, det var godt, Maria havde haft en drøm om at gå sidste etape, men den ville have været alt for vanskelig for hende. Vi undte Maria at få sit Compostela, det havde været vanskeligt at finde transport for hende hver dag og humpe rundt på det dårlige ben, hun var meget ked af ikke at kunne gå hele turen. Vi måtte vente 1½ time før vi fik vores bevis (af en dansker, den første vi havde

mødt på turen) og gik derefter på hostel Roots and Boots.

Vi gik en tur, bl.a. til katedralen for at spørge om en rundvisning. Det ville der være samme dag kl. 19 med engelsk guide, men det var vi for trætte til. Fandt et godt spisested, fik brød med æg og tomatsovs, kanin eller lignende, grøntsager, vin og brød. Noget af en forestilling at finde ud af hvad vi kunne få at spise, kun en lille note på spansk, tjeneren hentede et æg for at forklare, at det var noget med æg og agerede jæger – bum – bum for at illustrere at det var noget med dyr vi kunne få, det var det bedste måltid vi havde smagt længe, men bare for meget. Hjemme var alle i seng, så vi listede ind, vores dejlige rene vasketøj lå på sengen pænt lagt sammen. Heldigvis kunne vi sove længe dagen efter.

Santiago

Sidste dag gik med messe i katedralen, afsked med pilgrimme, og hjemturen gik uden nævneværdige problemer.

En dejlig Camino var slut, noget hårdere end vi havde regnet med, i guidebogen Via de la Plata, Rother Wanderführer, er det ikke til at se op og nedstigninger helt korrekt, men det gik, Vi fortrød bestemt ikke, at vi vendte tilbage til Sanabrésrueten, den er meget spændende, afvekslende terræn, fredelig, ikke så mange pilgrimme. Absolut værd at gå, tror vi vender tilbage dertil igen så vi kan gå hele turen på én gang, måske på en anden årstid, hvor der ikke er så store chancer for regn. Måske får de også med tiden retableret de stier, der er ødelagt i forbindelse med anlæg af jernbanen så man undgår at gå så meget på vejene.

Karneval på Caminoen

af Sanne Larsen

I Sydspanien er februar måned lig med karneval. Det var slet ikke med i vores overvejelser, da Svend og jeg i februar 2012 besluttede, at vi skulle prøve Via de la Plata – Sølvruten. Vi startede ud fra Sevilla og vejret var pragtfuldt. Den tredje dag endte vi i Monesterio og indlogerede os på det første hotel, som hed Moya. Vi gik ud for at handle, men alt var lukket. Så det blev til en øl udenfor på den nærliggende bar. En bil kom kørende forbi os, hvor chaufføren var klædt ud som tyrefægter. Vi gloede lidt og grinede, hvilket tiltrak de spaniere, der sad ved bordet ved siden af. De forklarede os, der var karneval. Vi besluttede os for at handle på den lokale tankstation og gik derefter ind på baren overfor.

Vi kom hurtigt i snak med en masse festklædte mennesker og de inviterede os med til karnevallet om aftenen, som var for hele byen. Vi gik tilbage til hotellet og fik os en lur inden aftensmaden. Efter aftensmaden ville vi lige tilbage til hotellet inden vi skulle til byfesten. Her var der liv og glade dage og der var gratis drinks i baren. Der kom flere og flere grupper af mennesker, der var klædt ens ud. Der blev spillet musik og danset og da vi nåede midnat, kunne vi ikke mere.

Næste dag skulle vi selv lukke os ud. Vi kom først af sted kl. 9.40 - der var ikke et øje at se i hele byen. Det blev en lang dag og vi mødte en enkelt vandrør. På et tidspunkt, hvor vi var kommet gennem en indhegning, mødte vi en cykelrytter, som var ude at træne. Efter at have passeret os og han var kommet op på toppen af bakken og os ned ad bakken, råbte han til os og vinkede helt vildt. Vi gik tilbage og han forklarede os, at det var den gale vej, hvis vi gik på Caminoen – og det gjorde vi jo. Stenen, der skulle markere ruten, var helt dækket af græs. Det var lige en frelsende engel, der kom der. Tak for det, for vejen, vi havde taget, gik i den modsatte retning.

Vi kunne i lang tid se en hvid by langt ude i horisonten, og vi var ved at være godt trætte. Men det var jo nok den by, vi skulle slutte dagens etape i. Vi passerede en ejendom, hvor manden kom ud og vinkede os hen til sig. Han gav os en appelsin hver – og gud hvor smagte den himmelsk.

Endelig fremme i Fuente de Cantos kl. 17, besluttede vi os for et hostel midt i byen. Der var masser af larmende musik fra et sted oppe i byen. Så efter indlogering besluttede vi at gå den modsatte retning og fandt en stille bar nede i den anden ende og fik en øl.

Men vi blev alligevel nysgerrige, da vi gik tilbage og fortsatte for at finde ud af, hvad der foregik. På en stor plads var der et kæmpe telt med musik og masser af udklædte mennesker. Vi kom i selskab med en flok kvinder, der var klædt i rødt fra top til tå.

De tog os med ind på en bar, hvor der var samlet en flok mænd, alle klædt ud som får. De gav sig til at synge for os.

Så blev vi hevet ud derfra og de røde kvinder gav os til en flok unge mennesker, der var klædt ud som japanske turister. De tog os med ned igennem byen med sang og guitar-spil. Vi endte nede på en stor restaurant, hvor vi spurgte om vi kunne få noget mad. Det kunne vi, hvis vi ville spise nede i kælderen sammen med en masse andre. Det var helt OK. I spisesalen sad en stor flok klædt ud som admiraler, de var færdige med at spise og var ved at gå, men inden stillede de sig op og sang for os.

Virkelig festligt. Så kom gruppen af de få-reklædte ind i spisesalen. Så var det deres tur til at få mad. Men inden skulle der lige synges for hinanden og fårene gjorde grin med admiralerne med deres sang. Virkelig en festlig aften. Nu var vi også trætte og gik på hovedet i seng. Sikke et par dage på Caminoen – helt uventet og fantastisk at opleve spanierne holde karneval.

Jo, jo – hun gik da!

Vandring fra Santiago de Compostela til Fisterra april-maj 2018. En af vores seje pilgrimsvenner fortæller om sin seneste tur – denne gang til Verdens ende. En tur med møder, omveje, ensomhed og tabte bukseben.

af Anette Riis

Hola derude i det danske land – jeg er her endnu og er stadig pilgrim på min måde :-)

I løbet af de mørke efterårsmåneder fik jeg da igen overbevist mig selv om, at jeg stadig "manglede" at gå fra Santiago de Compostela og ud til mit højtelskede Fisterra, så sidst i april 2018 landede jeg igen i Santiago.

Denne gang havde jeg først et par dage i Santiago, så efter at have snuset rundt og kigget på pilgrimme, der ankommer til katedralen (ét af det mest følelsesladede steder på jorden, tror jeg, er lige uden for katedralen med de mange glade, grædende, hulkende, pilgrimme, der lander efter deres lange vandringer) – så gik jeg til messe i bedste håb om endelig at få lov til at opleve Botafumeiroen.

Nu har jeg gået i 8 år – i alt 2600 km på "Camino Frances", "Camino Portugues" og "Camino Del Norte" og har næsten hver gang været til messe i Santiago; men aldrig været så heldig at opleve røgelseskarrets svingninger. Så jeg sad forventningsfuldt og udhvilet – uden vabler – og betragtede de mange trætte pilgrimme og turister, der fyldte katedralen. Og for dølen da – Botafumeiroen kom i gang, så det lykkedes! Denne gang var det ikke den smukke nonnes sang, der ledsagede røgelsen, men derimod et smukt ungdomskor. Som alle andre optog jeg en del af seancen på min mobil; så nu er dét flueben sat og med i mine pilgrimserindringer. Og ja; det er da fantastisk stemningsfyldt.

Min første vandringsdag mod Fisterra nød jeg i den grad - en stille smuk og diset morgen. Som mange pilgrimme nævner, er det virkelig en nydelse at forlade Santiago og kigge tilbage mod den store betydningsfulde by. Bemærkede i øvrigt flere hjemløsetelte i skoven med skilte om pengehjælp; nu også en del af det moderne byliv. Føler lidt en samhørighed med disse mennesker, når man selv lever det enkle liv som pilgrim; også selv om jeg indimellem er luksuspilgrim.

Ved den første café efter stille vandring gennem skov mødte jeg Doris fra Canada. Doris er sygeplejerske og 71 år. Hun hilste mig storsmilende, sad og skrællede en appelsin, drak kaffe og hvilede sin hævede fod. Hun havde sammen med sine venner Malcolm og Kevin gået fra Porto. Hun havde, som så mange andre pilgrimme, kastet sig ud i det – og nydt hver eneste dag. Nu hævede den ene fod blot betragteligt; men det var ikke noget problem (typisk for en sygeplejerske, tænker jeg - man klager ikke) - lidt Voltaren på, så skal det nok gå.

Jeg takkede inderst inde for, at jeg mødte Doris. I vil huske fra mine tidligere skrivelser i Pilgrimmen, at jeg de senere gange virkelig har nydt at have selskab. Jeg fulgte dog god pilgrimsetik og spurgte pænt Doris, om vi skulle følges – og det ville hun heldigvis gerne.

Doris havde en god pointe, når vi gik opad, som jeg ikke er så vild med. "Look down, when you go up", jo, jo det hjælper skam lidt på det. Vi gik i roligt tempo op, op, op, op og op, og småsnakkede lystigt, indtil vi nåede Negreira, hvor Doris skulle overnatte sammen med sine venner på herberget. Og jeg – jeg havde booket et hotel. Jeg har nemlig besluttet, at jeg godt må have det godt, når jeg er af sted, og at jeg stadig er pilgrim, selv om jeg fravælger herbergerne. Enhver pilgrim sine prioriteringer.

Den følgende morgen forlod jeg hotellet efter en god nattesøvn, skøn morgenmad og snak med andre pilgrimsgrupper, der ligeledes var undervejs. Her på min vandringsdag nr. 2 skulle jeg nå en lille by "Vilar do Castro", hvor min vært for den kommende overnatning ville afhente mig, da overnatningsstedet lå ca. 5 km væk fra Caminoen.

Efter lidt vandring i den smukke morgen – og endnu en stigning – hørte jeg nogen kalde bag mig. Det var Doris; skønt! Vi fulgtes så endnu en dag, og jeg følte mig virkelig godt tilpas ved det gode selskab.

Det skulle dog vise sig at blive noget kompliceret, for Doris' fod var nu endnu mere hævet end dagen før.

Det var ikke noget problem, fastholdt hun stædigt, da vi tørnede ind på den første café, der viste sig, efter endnu en ret markant stigning opad.

Men som dagen gik, blev Doris' tempo langsommere, og modvilligt måtte hun indrømme, at det faktisk gjorde ret ondt. Vi nærmede os det tidspunkt, hvor jeg

skulle afhentes i "Vilar do Castro"; og jeg havde stadig en del kilometer derud. Det var megasvært at forlade Doris; men hun insisterede på, at hun godt kunne klare det. Vi aftalte, at vi i hvert fald måtte mødes i Fisterra og spise middag sammen.

Jeg småløb nu lettere stresset af sted for at nå mit mål og min aftale om afhentning. Et par km længere fremme mødte jeg heldigvis den ene af Doris' venner, Kevin, og selv om jeg vidste, at hun ville hade mig lidt for det, så bad jeg ham alligevel gå hende i møde, da hun næsten ikke kunne gå. Så var der styr på dét; og nu måtte jeg virkelig løbe.

Vilar do Castro

Lidt morsomt – at selv på sådan en lille vandring på 100 km; er der alligevel en dag, hvor der opstår problemer, og det blev så denne dag for mig. Jeg kunne ganske enkelt ikke finde den lille by, hvor jeg skulle hentes. Jeg spurgte flere spanske kvinder, som jeg mødte på vejen, de pegede og sagde, at det var dér henne - lige rundt om hjørnet. Jeg mødte også andre pilgrimme, der sagde det samme. Men byen "Vilar do Castro" kunne jeg ganske enkelt ikke finde!!! Pludselig førte pilene mig til en voldsom stigning, som jeg nærmest løb op ad, nu efterhånden småsnøftende og med ret en god portion selvmedlidenhed, for jeg var en halv time udover det tidspunkt, hvor jeg skulle have mødt min vært; og tænk, hvis han nu var kørt igen. Efter den voldsomme stigning kom der gudhjælpemig endnu én barsk tur opad. Nu var det snart nok!

Min vært ringede, og jeg forsøgte at forklare på mit bedste spanske, at jeg var på vej, men at jeg faktisk ikke vidste, hvor

jeg var. Jeg forklarede, at der var en sø bagved mig og en vældig bakke foran mig – og at jeg kunne se en lille by. Jeg ville ringe igen, når jeg nåede byen.

Da jeg endelig totalt svedig og forpustet nåede den lille gudsforladte landsby, som jeg ikke kunne se noget navn på, mødte jeg en nydelig ældre spansk herre på søndagstur i sin fine bil. Jeg bankede energisk på hans bilvindue, og han rullede en lille smule ned, selv om han ikke var meget for det. Sådan en halvgammel, beskidt, frustreret kvinde lukker man ikke lige op for.

Jeg bad ham på spansk venligst ringe til min vært, og fortælle, hvor jeg var, for det vidste jeg ikke! Det gjorde han så, og jeg fik forklaret, at jeg skulle gå ud til en større vej, hvor min vært ville ankomme. Den lille støvede landsby hed i øvrigt Lago. Og selvfølgelig gik det hele fint. Min vært ankom og fortalte, at han oplevede ret ofte, at han skulle samle pilgrimme op rundt omkring på ruten.

Overnatningen var perfekt – en hel lille lejlighed havde jeg til min rådighed – og værtinden havde et pizzeria, hvor jeg fik fin aftensmad og morgenmad. Stedet hed "A Picota" - og der var sørme også en fin pool, som dog var lidt for kølrig at benytte på det tidspunkt af året.

På min vandringsdag nr. 3 blev jeg kørt tilbage til Caminoen tæt ved Olveiroa, og det føltes helt rigtigt; man vil jo nødigt gå 5 km for meget.

Når jeg medtager denne erfaring er det mest for at sige til jer pilgrimme: det er altså usmart at vælge et overnatnings-

sted, der ligger uden for Caminoen. Jeg gjorde det, fordi jeg ikke kunne finde andre steder (udover herbergerne), der passede i min plan. Men jeg gør det ikke igen; det gir for meget unødigt bøvl.

Vandringen fra Olveiroa synes jeg er umådelig smuk! Det er en supergod idé at tage lidt at spise og drikke ved Café O Castelino – den sidste café ved byens udkant, inden vandringen på ca. 15 km gennem meget smuk natur.

Endelig kom der også nedadgående strækninger; hvilket jeg holder mest af. Og - det længe ventede tidspunkt, hvor man ser det smukke hav, er virkelig stor-slået.

Jeg nåede endnu ét af højdepunkterne på min tur. I den lille by Cee ved havet havde jeg virkelig flottet mig og booket

en overnatning i et lille byhus med skøn udsigt til hav og bjerge. Der var nu kun ca. 13 km tilbage til Fisterra. Huset var fuldt ud så smukt, som jeg havde forventet. Der var minsandten et stort badekar på løvefødder midt i det romantisk indrettede soveværelse, og der var champagne og chokolade på køl. Jeg tilbragte eftermiddagen med et vue mod bjerge, hav og by og med champagne i glasset – og følte mig virkelig som en pilgrimsprinsesse.

Dag 4 – sidste dag fra Cee og ned mod Fisterra er en smuk tur og endelig, endelig blev det min tur til at komme vandrende langs min favoritstrand med alle muslingeskallerne ind til min spanske yndlingsby – Fisterra; byen ved "verdens ende" og med den berømte kilometersten, der angiver 0.00 km. Her slutter Caminoen, og det gjorde min også i denne omgang.

Fisterra

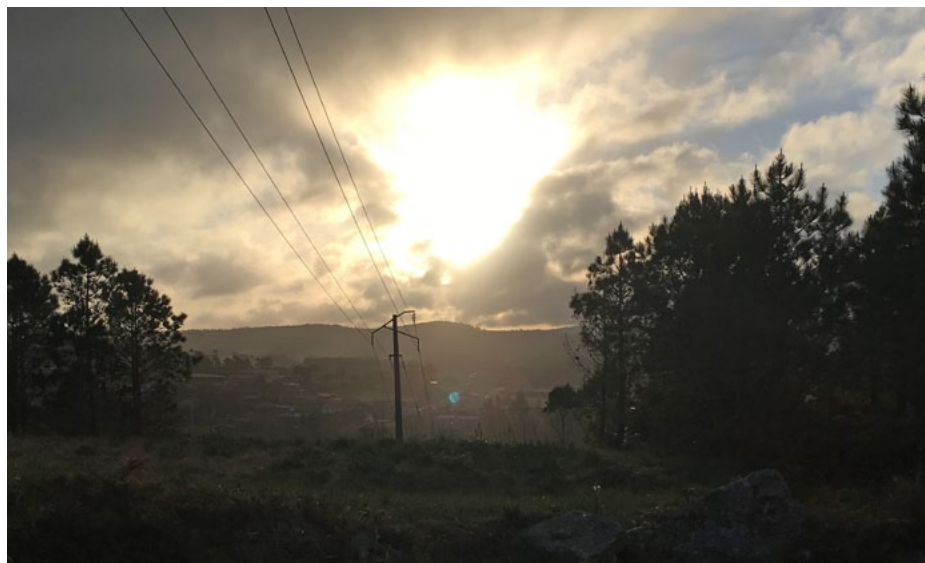
Jeg hører mange pilgrimme nævne, at de synes, at der er alt for turistet i Fisterra. Hm... jeg ser egentlig ikke en masse turister, jeg ser først og fremmest de mange pilgrimme med det mest salige udtryk i øjnene gå stille og roligt – og ikke mindst eftertænksomt – rundt i det lille fiskerleje. De sidder måske på havnecaféen ”La Frontera” og nyder hjemmelavet god mad og det skønne værtspar, man møder der. Eller de nyder de sidste pilgrims-menuer ved havneområdet – og støder på andre pilgrimme, de kender. Der er glædestårer, ro og caminobearbejdelse i stimer i Fisteras små gader.

Første gang jeg var i Fisterra i 2011, kørte jeg i en lille bus sammen med 6 andre pilgrimme derud. Bussen kom til herberget i Santiago og samlede pilgrimme op, der gerne ville ud til den lille by ved havet. Chaufføren nævnte for os, at man efter sigende bliver forelsket i Fisterra, hvis man opholder sig der længere end

4 timer; så det advarede han grinende imod på sit charmerende spanske sprog. Jeg lyttede og tænkte egentlig, at det var en gang turistpropaganda. Jeg må så indrømme, at jeg blev ramt. Den lille by har for mig en helt speciel pilgrimsenergi, som rører mig dybt, og jeg har været der mange gange siden.

Og heldigvis mødte jeg igen Doris og hendes venner. Hun havde måttet give op, var gået til læge og havde taget en taxa det sidste stykke til Fisterra. Vi spiste middag sammen og hyggede os, inden hun og hendes venner atter måtte retur mod Santiago og Canada.

Jeg havde bevidst valgt at have 5 dage i Fisterra. Nu ville jeg forsøge at være her så længe, så jeg blev bare lidt mæt af den lille by. Troede egentlig ikke selv på, at det ville lykkes; men det gjorde det faktisk. Vejret var lidt broget – som ofte i Fisterra, så selv om jeg havde den smukkeste altan med udsigt over havet, så var

det lidt begrænset med solstråler. Derudover tog alle de pilgrimme, som jeg stødte på, ofte hjem efter en enkelt dag; så det blev også en smule ensomt.

Jeg sad på min altan og kiggede ned på busstoppestedet og på de mange pilgrimme, der hver dag kom ind med bussen og steg på den igen retur til Santiago. Faktisk lidt sjovt, for der kommer så mange til og fra Fisterra, men den lille by kan sagtens rumme dem; i hvert fald i april/maj synes jeg stadig, at der er stille og fredeligt. Bussen fra Fisterra er i øvrigt nu blevet til en ekspresbus, der kun tager halvanden time til Santiago mod tidligere 3 timer. Smuk tur – og rigtigt fint at gen-se nogle af de vandrede skridt fra bussen.

Tro det eller ej, efter nogle dages nydelse, lidt skrivning, læsning, tanker – flere pilgrimsmenuer, god mad i ”La Frontera” og snak med de lokale – ja, så ville jeg faktisk gerne hjemad igen.

Da jeg tørrede mit tøj på min altan fløj mit ene Fjellräv-bukseben væk i vinden! Jeg fandt det aldrig igen, selv om jeg gik rundt i butiksgaderne, viste bukseben nr. 2 og spurgte (fik øvet mit spanske :-))

om nogen havde set det andet ben. Men væk var og blev det – borte med en lille kastevind. - Nå, måske et tegn på at det for mig er tid til en vandringspause, for de grå Fjellräv-bukseben har fulgt mig på alle mine vandringer. Det overvejer jeg lige.

Altså i hvert fald pause fra de spanske vandringer.

Som den erfarne pilgrim Erik Hjulmand ligeledes har beskrevet det, har jeg en følelse af at være mæt og alligevel draget af vandringerne! En underlig modsatrettet fornemmelse. Men uanset hvad; så stiger både humøret og kroppens styrke, når man går i flere dage.

Min vandringspause bliver nu i øvrigt ikke så lang; for i november 2018 skal jeg ned på Shikokus tempelrute i Japan og gå en del af ruten sammen med en gruppe på 10 danske pilgrimme, som Mikael Berthelsen gjorde på DR TV, hvis I så de spændende udsendelser.

Men det kommer I helt sikkert til at høre mere om, når jeg kommer retur.

Hav nu alle endnu et godt vandringsår!

Gendarmstien i sol og sommer

af Arne Bruun, Jens Peter Jessen og Emil Jespersen

Søndag den 3. juni steg seks mænd af toget på Padborg station for at starte vandretur på Gendarmstien. Vejret var helt perfekt. Strålende sol fra en skyfri himmel, og det fortsatte på hele turen.

Kort efter at vi havde forladt Padborg, vandrede vi ind i Haraldsdal. En tunneldal med meget dybe sidedale som vi passerede på et fint stisystem med flot anlagte broer. Det var et meget kuperet og smukt landskab.

I Kruså holdt vi den første pause, inden vi fortsatte gennem Kollund skov og fik det første flotte vue over Flensborg fjord, som vi derefter gik langs med resten af dagen. Turen gennem skoven bød på et udfordrende terræn. Til gengæld krævede resten af dagens tur ikke de store fysiske anstrengelser, da den fine sti fulgte bredden af fjorden.

Sidst på eftermiddagen nåede vi frem

til overnatningsstedet Visherrødgård i Sønderhav. Det var et b&b indrettet i en tidligere skole. Vi havde lejet to dejlige lejligheder med masser af fine faciliteter. Morgenmaden var god og rigelig, og vi smurte madpakker.

Der var ikke mulighed for at købe aftensmad på stedet, så vi besluttede at bestille Kristians taxa til spisestedet Providence. Det var en særdeles positiv oplevelse. Maden og betjeningen var super og stedets beliggenhed unik med dets udsigt over fjorden.

Mandag fortsatte vi mod Brunsnæs, en strækning på 22 km. Igen en smuk tur langs vandet, og et særligt indtryk gjorde landskabet omkring Rønshoved med de flotte gamle og velholdte huse.

Efter at have holdt en pause ved Rinkebæk fortsatte vi turen over broen i

Egersund og nåede sidst på eftermiddagen frem til Iller slot, hvor vi overnattede. Det var en statelig bygning opført af en tidligere direktør for et af egnens store teglværker. Her mødte vi et meget gæstfrit værtspar. Der var en god stemning på stedet, og vi kunne færdes rundt i bygningen, som vi havde lyst. Der var dejlige værelser. Vi havde bestilt aftens- og morgenmad. Betjeningen og maden var fremragende. Stedet kan varmt anbefales.

Fra Iller slot fortsatte vi tirsdag morgen mod vores næste mål: Gammelmark Strand Camping. En strækning på 22 km.

Solen skinnede igen fra en skyfri himmel, og turen gik gennem et meget smukt og varieret landskab. Ruten fulgte kysten gennem flade engarealer, skove og stejle skrænter. Det første stykke til Kragesand var på jævne stier gennem opdyrket land og naturområder med flotte udsyn over vandet. Efter Kragesand var der et kort stykke langs vandet, som var noget vanskeligt at passere – der var store sten på stranden, og der var ikke nogen sti, så vi måtte træde fra sten til sten. Herefter fortsatte turen gennem et skovområde, hvilket var dejligt at vandre i, da temperaturen nærmede sig 30 grader. De sidste 2 kilometer inden vi nåede campingpladsen, fulgte stien de stejle skrænter mod Sønderborg bugt –

en fysisk noget udfordrende afslutning på vores tur denne dag, men igen med nogle enestående naturoplevelser.

På campingpladsen havde vi lejet en hytte til seks personer. Det var en dejlig plads med alle faciliteter i top. Gæstfriheden var igen overvældende. Værtsparret var særdeles imødekommende og hjælpsomme. Pladsen lå direkte ud til fjorden, så flere af os benyttede lejligheden til en tur i det friske, klare vand.

Om aftenen tog vi til Sønderborg for at spise ved havnen, og vi nød det gode vejr og den næsten sydlandske stemning med udendørs servering.

Vores sidste etape gik til Høruphav – en tur på 22 km. Vandringen langs Vemmingbund var i starten krævende, da vi gik direkte i det bløde sand på stranden. Senere blev stien fin. Vi kom op i terrænet og tæt forbi Dybbøl Mølle, som stod flot bag smukke, røde valmuer. I Sønderborg holdt vi pause og fortsatte langs den nye havnepromenade mod Høruphav. Stien går her igennem et skovområde, som ligger højt over bugten.

Vi har tidligere vandret andre steder i Danmark, men indtil nu har intet kunnet måle sig med Gendarmstiens flotte natur. Til sidst vil vi gerne rose den fine afmærkning af stien.

Cidade da Cultura i Santiago

Se, hvalen dykker! Ja, sådan ser det næsten ud, når man nede fra centrum af Santiago kigger op mod bjerget Gaiás lige syd for byen. Hvad er nu dét for noget?

af Carsten Maegaard

Hele komplekset hedder på galicisk „Cidade da Cultura“ -kulturbyen, og består af en høj udstillingsbygning - selve „hvalen“, samt det galiciske nationalbibliotek, Center for kreative entreprenører, Center for kulturel Innovation, og en meget spændende indrettet café/bar.

Udearealerne, med det omgivende parkanlæg på skråningerne, en sjov legeplads, ”Bøgernes have” og den store plads, er også værd at opleve.

Hvis du vil løse mysteriet kan du tage en bybus, en taxi eller gå derop gennem parkanlægget. Jo nærmere du kommer desto større bliver „hvalen“, der viser sig at være én af fire spektakulære bygninger på bakketoppen.

Men målet for en tur derop er først og fremmest at opleve de vanvittige bygningsformer og materialer, der samlet giver den måbende pilgrim en uforglemmelig visuel oplevelse.

Hele komplekset er opført efter den amerikanske stjernearkitekt Peter Eisenmann's vinderprojekt i en international konkurrence i 1999 og blev indviet i 2011.

I „hvalen“, som er udstillingsbygningen og med sine 43 m den største bygning, er der, udover skiftende udstillinger, en sal med modeller og plancher af alle deltagernes projektforslag. Det er yderst sjældent at så mange store navne er præsenteret i samme konkurrence. Her er Jean Nouvel (DR koncerthuset, Kbh.), Ricardo Bofill, Daniel Liebeskind (jødisk museum i Kbh.), Dominique Perrault, Steven Holl (HEART, Herning), Rem Koolhaas (BLOX Kbh.), samt nogle mindre kendte repræsenteret.

Det er interessant, også for ikke-arkitekter at se, hvor forskelligt de byder ind med løsninger det samme sted på toppen af bjerget.

Midt i området er der et kæmpe hul. Det er begyndelsen til en opera- og teaterbygning, der nok aldrig bliver bygget, fordi kassen er tom. Hele komplekset lider under, at den Galiciske regering „slog et større brød op end den kunne bage“. Vi er trods alt i et af Europas udkantsområder med kun 2,7 mio. indbyggere.

Det er selvfølgelig ærgerligt, da denne bygning ville udgøre en vigtig brik i hele komplekset, og med en ny motorvejsafkørsel i nærheden, ville operaen kunne nås af langt de fleste galiciere på under en time.

Nu laver man i stedet hullet om til en lille sø omgivet af beplantning og et amfiteater.

En ufærdig to etages betonbygning ved siden af skulle have været et parkeringshus under operaen. Det er dyrt at rive ned, så centrums administration er åben for gode ideer til, hvad det kan bruges til.

Det samlede bebyggede areal er ca. 30.000 m² og har kostet ca. 3 mia. kr. at opføre -foreløbig.

Men tag derop og slut endelig af med noget at spise og drikke i den usædvanlige café, der er indrettet i en abstraktion af en skov.

Udstillingsbygning, bibliotek og café er åbent alle dage, undtagen mandag, kl. 10 til 20.

Bybus linie 9 på hverdage og CII på søn- og helligdage, går en gang i timen fra Plaza de Galicia. En taxi koster ca. 8€ hver vej. Det tager en lille time at gå der op for en veltrænet pilgrim. En smuk tur op gennem en park, der med tiden bliver til en skov

Her er vinduespartier i 43 meters højde, der krænger trinvis ud. Her er tage, der som kæmpe rutschebaner glider ned til vandret plan, beklædt med en gylden changerende sandsten, snævre gyder, og en stor plads med vid udsigt over hele Santiago.

Indvendig står de hvidmalede bærende konstruktioner synlige og indgår i arkitekturen. Især er det kæmpestore vinduesparti i nordfacaden imponerende med sine 43 meter i højden.

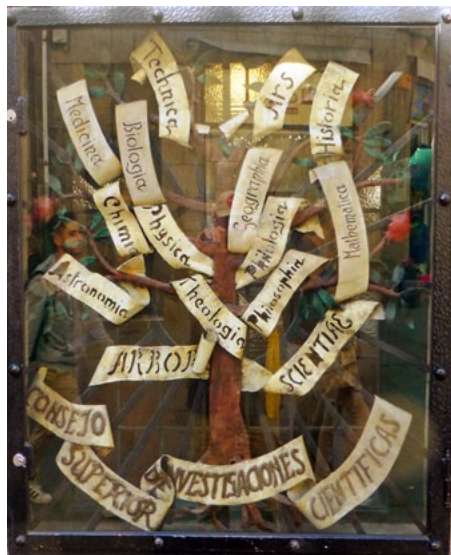
Biblioteket er mere forfinet i sit indvendige udtryk med hvidmalede bugtede vægge og lofter, der er slidset op i et mønster der følger søjlernes modul, som er lidt drejet i forhold til bygningens hovedakse.

af Niels Henrik Lieberkind

hvad de skulle læse, og dermed vie deres liv og fremtid til, kom de her hen. Så lukkede de øjnene, og deres medstuderende drejede dem rundt nogle gange, hvorefter de med ryggen til pegede, indtil en finger ramte et af båndene. Dermed viste træet, hvilket studium det anbefalede en tvivlrådig student. På grund af træet kaldes denne del af Rúa do Franco også for 'Videnskabernes Gade'.

På den måde kunne de ældre hjælpe de nye, og sådan – eller med lignende ritualer – har der overalt og til alle tider været traditioner, som nye skulle igennem eller acceptere inden for alle fag. Sådanne traditioner kunne hjælpe eller drille 'de nye', som skulle indvies – eller som skulle betale indkøbspenge, og de kendes overalt i verden. Således også her, hvor et af de lidt mere frivole ritualer var, at den første, som på gruppens introduktions-tur rundt i byen, rørte ved sin egen eller andres røv, skulle give en omgang. Lidt vulgært måske, men nok ikke så ualmindeligt i ungdommelige kredse.

Rúa do Franco er ikke mere end ca. 300 m lang, og få meter længere fremme ser vi på venstre side en dejlig plads, **Praza de Fonseca**, med buske og blomster.

Byens bibliotek er i **Palacio de Fonseca** på højre side (se Pilgrimmen nr. 31, Ærkebiskoppen, der taler i telefon). Gågaden summer af liv og er nok den i det gamle kvarter med mest trængsel – hvis ikke det regner. Regnen i Galicien kan være kraftig, og det regner ofte. Man kan se, at der er taget højde for det i gadebelægningen, som består af meget store granitblokke, der ikke skylles væk, når vandet strømmer – næsten som en flodbølge – ned gennem gaden. Pessimisterne i byen siger, at Galicien er det eneste sted, hvor det regner 400 dage om året, men ret skal være ret – der er trods alt flere tørvejrskdage end regndage. Kort efter passerer vi på hjørnet til sidegaden Travesa de Fonseca byens hovedposthus med nogle fine brevkasser i form af tre løvehoveder, der sluger brevene: et til lokal-, et til national- og et til udenlandsk post.

Rúa do Franco er en af de vigtigste forretningsgader i den gamle bydel. Den har naturligvis en del souvenirbutikker, barer og restauranter, men også forretninger med alle slags fødevarer – brød, kød, fisk, æg, ost og chokolade. Flere steder får man tilbudt smagsprøver, f.eks. på

Santiago

den berømte Tarta de Santiago, hvis eneste tre bestanddele er sukker, mel af mandler og æg.

Inden vi ser os om, er vi nede, hvor gaden og den gamle bydel slutter i et lille torv, **Porta Faxeria**. Her stod en af byens syv porte, og kigger man op ad sidegaden til højre, **Ruela de Entre-cercas**, ser man, hvordan den krummer. Gaden har nemlig fulgt forløbet af den nu forsvundne bymur. (Den eneste eksisterende af de oprindelige byport er Arco de Mazarelos fra XI årh., som man kan se, hvis man følger trafikgaden rundt til venstre, Rua da Senra 250 m længere oppe).

På pladsen her og i **Rúa do Franco**, såvel som på husenes anden side – ud mod den trafikerede **Rúa Campo de Estrela** – ses de for Galicien så typiske smalle balkoner med vinduerne i små rammer.

Det ses tydeligt, at de er med inspiration fra gamle sejlskibe, hvor kaptajnen havde sin kahyt med vinduer i skibenes flotte agterstavne. I 1880'erne begyndte man at montere dem på husene i havnebyerne oppe i nord for at beskytte lejlighederne mod regn og blæst, og de næste 20-30 år bredte skikken sig til andre steder i regionen. De har altså ikke altid været på husene, som ofte er meget ældre.

Vi går et kort stykke tilbage ad Rua do Franco. 'do' er galicisk – hvis det havde været spansk, ville det have været 'de' – svarer til en genetivendelse – altså Francos gade.

Gaden er ikke opkaldt efter diktatoren fra 1900-tallet. Navnet er flere hundrede år ældre og henviser til, at i dette kvarter, var mange handlende i Middelalderen af fransk oprindelse.

50 m længere fremme, går vi skråt mod højre, op i **Rúa do Vilar**. Alle de huse, som har en muslingeskal indmuret eller udhugget i væggen, har oprindelig tilhørt præsterne eller kirken, som stadig ejer en del af dem.

Få huse længere fremme drejer vi ind til højre på pladsen **Praza do Tural**, med en smuk fontæne i midten. På denne plads købte man i gamle dage fidibusser, altså ild, som man kunne bære hjem og tænde op med – til køkken og opvarmning. Hver plads i byen havde marked for hver sin vare eller varegruppe – kød et sted, brød et andet sted osv. 'Tural' betyder 'tyr' på galicisk og tidligere var der tyrefægtning nede i en af gaderne, men nu er det forbi her, fordi det ikke mere er populært.

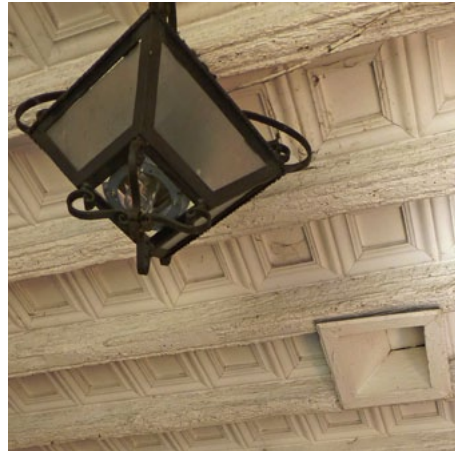
Santiago

Pladsen domineres af paladset **Pazo de Bendaña**, der nu et museum for multikunstneren Eugenio Granell. Bygningen er opført af en markis i 1700-tallet, og hans våbenskjold dominerer bygningen over midterste balkon. Lige oven over ses en figur af titanen Atlas med himmelkuglen på sine skuldre. Legenden siger, at voksne jomfruer ikke skal gå for nær, thi hvis hun kommer under, vil han tabe verdenskuglen ned i hovedet på hende. Af samme grund går nonnerne i byen altid en anden vej.

Tilbage i **Rúa do Vilar** drejes til højre, og man kan se, at dørspioner ikke er et nyt fænomen.

Her havde man i arkadernes loft en glug, gennem hvilken man kunne holde øje med, hvem som bankede på. Så kunne man åbne, hvis man var interesseret i besøg.

I det hele taget, skal man huske ikke kun at se, hvad der er udstillet bag butiksruderne, men også at se op, fordi mange bygninger har detaljer, som er værd at lægge mærke til. F.eks. vil man bemærke, at der – som overalt i Spanien – er mange balkoner med flotte gelændere af smedjern. Når Spanien er så rig på disse, skyldes det, at landet ikke har været så meget i krig, som mange andre europæiske lande, hvor tilsvarende jerngelændere – specielt i de lande, som deltog i I. verdenskrig – blev konfiskeret for at blive smeltet om til våben.

Straks efter Hostal Suso, ved turistbureauet i nr. 63, passerer man nemt uden at bemærke det den smalleste gade i byen, **Callejon de Entrerruas**, hvilket betyder gyden mellem gaderne.

Huset med turistkontoret samt nabohuset – begge hvide – er huse med første sal på søjler. Sådanne de fleste huse ud i den sene middelalder, og søjlernes stolper var – ligesom husene – af træ. Ydermere var husene stråttækte, så når en brand havde hærget, var der ikke meget tilbage. Nye huse blev bygget på samme måde, men med mere brandfast materiale, som disse to gamle.

Flere gader har – som her i Rúa do Vilar – spændende arkader. Men visse steder er der nogle mærkelige 'huller', hvor arkaderne mangler. Det skyldes, at byens

styre i 1880'erne besluttede, at gaderne skulle gøres bredere. Så hver gang et hus faldt sammen, blev revet ned eller brændte, måtte man ikke lave en ny arkade, og planen var, at før eller siden ville alle arkaderne være væk. Det er årsagen til, at gaden pludselig er bredere, for så et stykke længere henne at blive smal – og med arkade igen. Heldigvis nåede man ikke så langt, før man indså, at arkaderne havde stor arkitektonisk værdi, og de resterende er heldigvis bevaret.

Nr. 35 er hjemstedet for en elegant restaurant – **Cafe Casino**. Det er et af byens mest populære kaffehuse med en sjov historie: Tidligere var cafeen nemlig forbeholdt mænd, de rige og de belæste. Til daglig – altså når der ikke var bal med dans – var kvinder forment adgang, for de høje herrer skulle jo have mulighed for lidt ro og fred ind imellem.

Santiago

Lidt længere fremme er der, ud for nr. 17, i en af arkadestolperne forskellige figurer. Når de nye studenter når hertil på deres første tur sammen med de gamle, får de at vide, at de skal lukke øjnene, hvorefter de bliver drejet rundt, og – som ved videnskabernes træ – skal de pege på et sted, som en af de gamle fører deres hånd hen til. For sent opdager de, at fingeren er sat op i bagdelen på figuren – og så er det bare med at give den omgang, de allerede var blevet advaret om.

Vi er ved at være oppe i den anden ende af Rúa do Vilar. Drejer vi til højre ved hestespringvandet på Plaza de las Platerías, er der 100 meter ad Rua de Fonseca til vort udgangspunkt ved Videnskabernes Træ.

Dette var en kort tur. Hvis man har tid, er der meget mere, man kan gå på opdagelse til.

--

Går vi ud i samme kvarter sidst på dagen, opleves gaderne på en helt anden måde. De kan næsten ikke genkendes, fordi der er rykket (endnu) flere borde og stole ud i det fri, så man kan nyde aftenen, mens man får en drink og noget at spise. Man kan gå på restaurant og nyde et læk-

kert måltid, men jeg vil anbefale, at man mindst én gang foretager en tapastur. Selv om tapas ikke er en galicisc opfindelse, er den dog meget spansk.

Tapas betyder 'læg' eller 'dække' og oprindeligt var det et stykke brød, skinke eller andet, som blev lagt over vinglasset for at forhindre, at støv og insekter skulle komme ned i glasset. Det har i tidens løb udviklet sig til at være alskens små lækkerier, der kommer som tilbehør til det glas vin man køber. Alt efter, hvor man er i Spanien, serveres det frit eller mod betaling til den købte drink. I Santiago er der mange barer, og i aftenens løb, bør man besøge nogle stykker, så man får en oplevelse af forskelligheden, og hvordan hver bar har sit særpræg. Derfor skal man ikke dvæle en hel aften det samme sted og bestille en hel portion af forskellige tapas på én gang. Man kan sagtens blive mæt med to eller tre tapas fra hver bar på turen.

Et godt sted at begynde sin tur er i **Bar Ourense**, Rúa Franco 25. Ourense er navnet på provinsen og vindistriktet, der ligger syd for Santiago, så det er naturligt nok, at man her serverer distriktets egen vin, som er lavet på ribeiradruen. Det er en vin med en kraftig smag og en flot mørk farve.

Santiago

Man får vinen direkte fra træfadene, og den serveres i hvide, flade porcelænskopper - tazas.

Når et glas er nydt, er man klar til næste bar, som kunne være **O Bispo**, Rúa do Franco 37. - Den har vel nok byens største udvalg i tapas – eller måske snarere den baskiske variation: pinxos, små lækkerbidder.

Kun få meter inde i gyden, i nr. 21, ser vi skiltet med et grisehoved over baren **Orella**.

Her får man en lille bid af et griseøre til sin drink. Naturligvis skal vi smage et par af deres tapas, og vi nøjes med det – men hvis man vil, serveres der også en hel ret, tilberedt med griseører som hovedingrediens.

For det meste er det svært at få plads, men prøv at lægge mærke til, om der er nogle, som ser ud til snart at ville forlade stedet, og stil dig i nærheden. Så lykkes det næsten altid – og O Bispos tapas er værd at vente på.

Der, hvor Bar Ourense har til huse, skyder en lille gyde sig ind mellem husene. Det er **Rúa da Reíña**, som sammen med Rúa do Franco har de fleste barer i det gamle kvarter.

Santiago

Et par huse længere henne i gaden ligger baren **O Gato Negro** med en sort kat på gadeskiltet.

Her serveres vinen også i hvide krus, og det er et populært sted at spise fisk og skaldyr.

På næste hjørne ligger **Cafe Trafalgar** (Travesa de Foncela 1), der har en tiger over skiltet.

Vi har nu besøgt fem barer med hver deres særpræg. Hvis man har lyst, kan man fortsætte, men husk – det er ikke velset at

Navnet henviser ikke til Slaget ved Trafalgar, men når man får en drink herinde, er der sat en varm musling oven på glasset. Muslingen kaldes tiger, og derfor en tiger på skiltet udenfor.

gå beruset rundt! Jeg slutter af med en kop kaffe og en god spansk brandy i Cafe Casino. De har jo ikke mere forbuddet mod kvinder, så alle kan komme ind, og de har sådan nogle dejlige dybe, bløde lænestole.

Sankt Jakob i O Cebreiro

Dette er beretningen om den lille jakobfigur, der står i kirken Santa Maria la Real i O Cebreiro – om hvor vanskeligt det kan være at få alle ønskede oplysninger – samt naturligvis noget om kunstværket.

af Niels Henrik Lieberkind

I 2001 foretog min kone og jeg en tur, hvor vi i bil fulgte en af hovedruterne, som nordiske pilgrimme i Middelalderen benyttede ned gennem Europa, når de skulle til Sankt Jakobs Grav i Santiago de Compostela. Undervejs gennem landene besøgte vi mange af de steder, der havde tilknytning til pilgrimmenes færd, og derfor også en lang række kirker – små, såvel som de helt store katedraler – der ligger på ruten. Af dem alle, var den, der gjorde mest indtryk på mig, den lille præromanske kirke, Santa Maria la Real, i O Cebreiro. Byen er speciel med keltiske rødder, og man regner med, at kirken fra midten af 800-tallet er den ældste på hele Camino Francés.

Jeg var betaget af den lille kirkes intimitet, og at den har gjort indtryk på mange andre end mig, kan bl.a. ses af, at der – trods det, at byen kun har ca. 40 fastboende indbyggere – foretages flere vielser her, end i mange kirker i byer, som er meget større.

De fleste i vores forening kender legenden om miraklet i O Cebreiro, da brødet under nadveren for en enlig bonde blev til kød – og vinen til blod. Mange af vore medlemmer har, under et ophold i kirken, stået foran vitrinen med flakonerne, som indeholder resterne fra den pågældende nadver samt dronning Isabellas alterkalk, der var hendes gave til kirken, da hun på sin pilgrimsfærd kom gennem byen i 1486.

En anden genstand, jeg faldt for i kirken, var den lille skulptur af Sankt Jakob. Siden mit første besøg har jeg ganske mange gange været i O Cebreiro – som pilgrim, som pilgrimsguide og som rejseleder for turister – og jeg har altid begejstret fortalt om denne lille statue, som de alle skulle huske at lægge mærke til, når vi senere ville komme på besøg dér.

Det var faktisk lige netop den figur, der gav mig ideen til, at vi burde have en serie i Pilgrimmen om kunstværker med Sankt Jakob – og den første artikel skulle naturligvis være om skulpturen i O Cebreiro. Der kom dog til at gå nogle år – og i mellemtiden har bladet haft andre artikler om kunstværker om Sankt Jakob. Det skyldes, at det har været temmelig svært at gennemføre den research, som er nødvendig, før man kan lave en seriøs omtale. Hvem har udskåret og dekoreret den? – lever kunstneren stadig? – hvornår har kirken fået den, og var der en særlig anledning? Sådanne oplysninger ligger jo til grund for en artikel. Men munken i kirken vidste det ikke, turistinformationen heller ikke. De eneste oplysninger var dem, der stod på en lille metalplade ved siden af figuren. Her står, at den er en gave fra en pilgrimsforening i Aquitaine, som er den sydvestlige del af Frankrig med Bordeaux som den største by.

På trods af, at foreningen i Aquitaine har en hjemmeside med mailadresse og telefonnumre – endog på engelsk – skulle det vise sig at være vanskeligt at kommunikere. Jeg behersker nogle sprog, men fransk er desværre ikke et af dem, og mails på engelsk og tysk blev ikke besvaret. Når jeg ringede – flere gange i håbet om, at det på et eller andet tidspunkt ville være muligt at få en i tale, som kunne andet end fransk – var det forgæves. Hver gang troede de – uanset hvad jeg sagde – at jeg ville booke plads på deres herberg. Efter en del forsøg, fandt jeg frem til, at der om tirsdagen ville være en mand, som kunne engelsk. Han troede dog også, at jeg ville overnatte hos dem og kunne øjensynligt tysk og engelsk lige så godt, som jeg kan kinesisk. Til sidst

måtte jeg have hjælp af min schweiziske svigerdatter, som heldigvis taler fransk. Så korrespondancen mellem mig i Frederikssund og pilgrimsforeningens kontor i Bordeaux, måtte hver gang en omvej over Basel.

Via denne omvej kom der endelig gennembrud i sagen, idet et imødekomende medlem af foreningen i Aquitaine lovede, at hun ville sætte sig i forbindelse med foreningens tidligere formand og spørge ham.

Via ham kan følgende berettes:

- Skulpturen er skåret af munkene i Saint Pierre benediktinerkloster i Solesmes, en by ca. 55 km vest for Le Mans i Frankrig.

- I 1988 fortog den daværende vicepræsident for Foreningen Sankt Jakobs Venner i Aquitaine, Jean-Francios Janoueix, en pilgrimsfærd til Sankt Jakobs Grav i Santiago de Compostela. Undervejs besøgte han kirken i O Cebreiro og lagde mærke til, at den ikke havde en jakobfigur. Han blev god ven med den daværende sognepræst i byen – Elias Valina Sampedro, der var en af de ledende skikkelser i genetableringen af Caminoen (se Henrik Tarps artikel i Pilgrimmen nr. 20: Og så blev pilene gule) – og fordi besøget i kirken havde bevæget ham, gav han præsten det

løfte, at hans forening ville donere kirken en jakobfigur, som han ville komme tilbage til O Cebreiro med.

- Men tiden gik, og først 11 år efter besøget – den 28. juli 1999 – ankom en lille deputation fra foreningen for at indfri det gamle løfte. Fader Elias var desværre død i mellemtiden, og den nye præst vidste ikke noget om venskabet, ej heller om det gamle løfte. Så han blev meget overrasket, men under en lille, men højtidelig ceremoni, blev figuren overrakt præsten og anbragt i kirken, hvor den siden har kunnet overvåge de besøgende pilgrimme. Den har bevæget mange – både dem fra Aquitaine og pilgrimme fra alle andre steder – som har afsluttet en dags lang vandring med den stejle stigning op til O Cebreiro, hvor de har haft mulighed for at deltage i aftenandagten, og alle – efter en rolig nats søvn – har kunnet fortsætte deres vandring med fornyede kræfter og friskt mod.

Det var så historien om hvorfor, hvorfra og hvornår den lille figur af Sankt Jakob kom til O Cebreiro.

Men har munkene i det franske kloster – som er berømt for deres gregorianske sang, og som har udgivet flere CD'er – også et træskæreri? Det måtte undersøges, så beretningen kunne blive fuldendt.

Det ser bare ikke sådan ud. Klosters butik sælger ikke kunst skåret af munkene. Dog – det kunne jo være, at en af munkene måske havde træskæreri som hobby? Det ville være rart at få med i denne artikel. Så for nogle måneder siden kontaktede jeg klostret og spurgte, men desværre uden positiv respons inden dette nummers deadline.

Det står derfor hen i det uvisse, men hvis nogen skulle komme forbi Solesmes, kan de jo besøge klostret og dets butik og måske få besked.

<http://www.abbayedesolesmes.fr>

Således blev fascinationen af en lille jakobfigur i en gammel kirke, der er beliggende i en øde spansk landsby – til denne lidt ufærdige artikel. Den blev også til endnu en af mine mange opfordringer til, at man lægger mærke til den, når man besøger kirken i O Cebreiro.

Endelig kan det jo være, at nogen – hvis de kommer gennem Sydfrankrig – kunne få lyst til at overnatte i herberget i Bordeaux. Denne artikel bekræfter jo, at de gerne vil besøges:

<http://www.saint-jacques-aquitaine.com>

gammelt foto: Delegationen fra Aquitaine med Jean-Francois tv. - Præsten i midten

Når uheldet er ude

En opbyggelig historie med en vigtig pointe: husk at have din rejseforsikring i orden, når du drager på pilgrimsfærd i det fremmede.

af Hanna Vestenaa

Jeg er på Caminoen.

Det er femte dagen ad ruten Porto til Santiago. Vi er fire, som går sammen og endelig har vi solskinsvejre og varme. Vi har gået på skønne, gamle romerske landeveje, på mudrede veje og i regn og kulde for årstiden.

Vi er næsten fremme ved dagens herberg, har lige nydt en is, nu solen er begyndt at bage. Så, pludselig falder jeg tungt forover. Mit hoved er helt forslået og mine knæ ligeså. Min højre hånd hæver og jeg tænker: "nå, det er nok en forstuvning," men ak og ve, der var tre (3) brud.

Hvad skete der lige? Jo, jeg faldt i mit snøreband, som på en eller anden måde var gået ud af det ene øsken!

Hurtigt stoppede den ene medvandreren en bil med et ungt par, som straks kørte mig til vores herberg.

Hvad så, hvad gør jeg nu herude på landet i Portugal, tæt på grænsen til Spanien. Alle medpilgrimme kom med hvad de havde, sårene blev rensset osv. Omsorgen var stor.

Jeg indså hurtigt, at jeg ikke kunne fortsætte, så SOS blev kontaktet. SOS tog sig herefter af det videre forløb. Jeg kom til et hospital i Vigo. SOS foreslog et offentligt, men taxachaufføren et privat, som blev godkendt af SOS. Jeg fik røntgenfotograferet begge knæ, hånd og ansigt samt scannet hjerne og ansigt. Hånden blev lagt i gips.

Da jeg var færdigbehandlet ventede en taxa, som kørte mig til et hotel for natten inden jeg skulle rejse hjem med fly næste morgen. I Kastrup ventede en taxa, som kørte mig til check på Holbæk sygehus.

Jeg var meget glad for min rejseforsikring, som dækker alt. Med det blå sygesikringskort skulle jeg selv have klaret hjemrejsen og betalt for behandling på privathospital.

I hele forløbet var der en overmåde god og varm kommunikation med SOS og dette er meget værd, når man pludselig er ladt alene. Jeg savnede jo mine medpilgrimme og må erkende, at det at

være helt alene og syg er sværere end jeg havde forestillet mig.

Vel hjemme igen i den skønne danske sommer nyder jeg, at det går fremad, snart skal gibsen af, så er jeg fri igen.

Dette skrevet som en opfordring til alle om at tegne en sygeforsikring også når det gælder vandring på Caminoen.

Men også en opfordring til at blive hos den, der kommer til skade/bliver syg og har hjælp behov!

Vandretur i efterårsferien på Gendarmstien

15.-17. oktober 2018

Start mandag kl. 12:00 fra
færgen, "Fynshav", Als.
Vandring til Sønderborg /
Danhostel for overnatning.

Tirsdag vandring videre til
overnatning i hytte i Rinkenæs.

Onsdag eftermiddag,
ankomst Padborg.

Ca. 20 km vandring
pr. dag med bagage transport.
Deltagerbetaling: ca. kr. 600
+ kost.

Kontakt:

trbeck45@gmail.com

Arr.: Danske Santiagopilgrimme

Caminovandring alene eller i en gruppe

Forfatteren til artiklen foran, der handlede om, at hjælpen er nær, når uheldet er ude – og man har forsikringen i orden – har sendt os den følgende strøtanke, om at vandre alene eller sammen med andre på Caminoen.

af Hanna Vestenaa

Overskriften hentyder til, at jeg på min sidste Camino begyndte at gøre mig nogle tanker i forhold til at vandre i en gruppe contra det at være alene af sted på vandringen.

Jeg vandrede sidste år en del af den franske rute alene og ellers har jeg vandret nogle gange i Danmark i grupper og nu sidst fra Porto i en gruppe. Min første pilgrimsvandring var på Fyn i 2001.

Så, hvad er det jeg søger, når jeg vælger at vandre? - og er jeg egentlig selv helt klar over det?

Jeg tror, at det jeg ønsker med mine pilgrimsvandring, er at kunne bevæge mig i det tempo og den længde, som passer til mig netop i dag. Jeg søger en større enkelthed i form af at være fri af daglige rutiner, mobil, ansvar, opgaver, bekymringer jeg får brudt mine vaner, idet

jeg sover på sovesale, spiser morgenmad, når der er en bar, har alt, hvad jeg skal bruge på ryggen og accepterer det vejr, som nu er der i dag. Regn, så på med min poncho, sol så i korte ærmer og shorts. Ja, enkeltheden i vandringen er en gave for mig.

Jeg holder meget af mødet med medpilgrimme, både dem jeg har et kortere møde med, og dem, jeg følges med over flere dage eller mødes med fra tid til anden. Det at møde hele verden og være på den samme vej berører mig dybt.

Jeg vandrer gerne sammen med andre, men sætter også stor pris på de mange korte eller længere stræk alene, hvor naturen får lov til at åbne sig på en særlig måde. Jeg får tænkt tanker og sat ting mere eller mindre på plads, når jeg vandrer alene. Jer får også bedt bønner og sunget salmer, når jeg går. Der bliver

for mig ro til at tage imod det guddommelige, som jeg mener, er en del af pilgrimsvandringens formål.

Jeg er blevet klar over, at jeg foretrækker at gå på min egen vej frem for i en gruppe. Jeg oplever, at en gruppe virkede bindende for mig. Det, at vi hele tiden er flere, der spiser alle måltider og har alle pauser sammen og ikke mindst, at nogle dagsvandring for mig blev lidt for lange, så jeg var for sent fremme på herberget kan være en klods om benet. Jeg savnede aleneheden.

Det fremadrettet at fravælge vandring på Caminoerne i en gruppe har ikke noget at gøre med de deltagere, der var i gruppen, men har mere med mig selv at gøre. Jeg er blevet klar over, at jeg også har søgt aleneheden og derfor ikke har konstant behov for at være en del af en gruppe.

En cykelpilgrim stiller cyklen

af Carsten Maegaard

Italienske Marco fra Bologna cyklede sidste år sin første camino. Det var Camino Francés. Han var ikke tilfreds med sin oplevelse. Det blev for overfladisk, for hektisk, for hurtigt -knap 12 dage, for lidt kontakt med andre pilgrimme og for lidt spiritualitet. Så nu prøver han at gå som "rigtig" pilgrim.

Jeg møder Marco under en formiddags-pause i landsbyen Santa Mariña på vej til Finisterre. Han har, som jeg, netop gået den dejlige Camino Portugais fra Porto, og er meget åben om sin erfaring på cykel sidste år, set i forhold til at vandre til fods i år.

På mit spørgsmål, om hvad der især er forskellen svarer han, at mens cykelturen blev for meget en sportspræstation præget af farten og det flygtige, viser vandringen sig som en åbenbaring af ro, nærhed til andre mennesker og naturop-levelser på en helt anden måde.

Det er nok især kontakten til andre pilgrimme, der er anderledes. På cykelturen fandt han, meget naturligt, mest sammen med de andre cyklister. De gik op i hvor langt de cyklede hver dag, hvordan deres cykel teknisk klarede strabadserne og hvor, der var bjergudfordringer.

Han fik ikke meget kontakt til pilgrimme til fods, bortset fra det evindelige "holaaa, Buen Camino!" når han skulle forbi fod-folket.

Jeg fortæller ham hvor mange gange, jeg er faret sammen når en cyklist er suset forbi mig et par sekunder efter at jeg har hørt advarslen. Så har jeg gjort det til en vane at råbe efter dem: "Usa un timbre!" - brug en ringeklokke! Fordi, hvis man hører en ringeklokke ved man, at det er en cyklist og at han kommer med en anden hastighed end én til fods.

Marco giver mig ret, nu hvor han har gjort sine erfaringer som pilgrim til fods og han tilføjer, at mange steder er Caminoen så smal eller ujævn, at der slet ikke burde være cyklister. Men samtidig er det netop disse steder, der er en udfordring for en cyklende "pilgrim" på mountain bike.

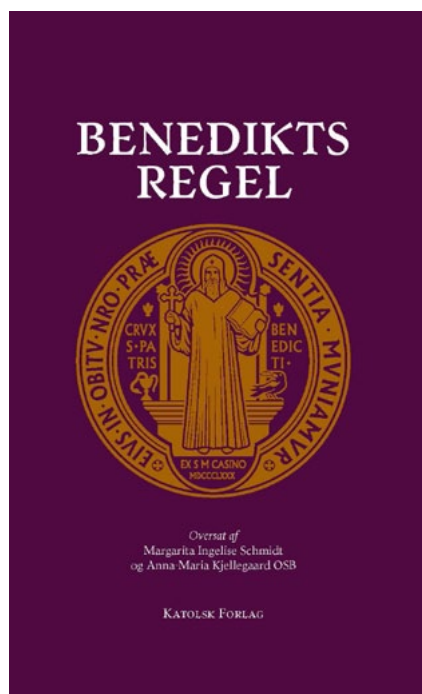
Nu er han en erfaring rigere og nyder at gå, at opleve landskaber og byer i gang-tempo, at falde i snak med andre pilgrimme og gense dem undervejs, hvilket han jo ikke gjorde på cykel.

Vi tager afsked med et knus og ønsker hinanden god vej.

BENEDIKTS REGEL

Når PILGRIMMEN bringer boganmeldelser drejer det sig oftest om pilgrimslitteratur. Her bringer vi en undtagelse, og så alligevel. Med tilladelse fra Katolsk Orientering, kan du underneden læse en anmeldelse af den nyoversatte Benedikts regel. Benedikt af Nursia, der var den store klostergrundlægger, og dermed gennem benediktinerklosteret i Cluny fra 1100-tallet kom til at spille en afgørende rolle for de første klostre langs pilgrimsvejen. Klostre som vi pilgrimme stadig gør brug af som pilgrimsherberger.

Anmeldelse af Bernadette Preben-Hansen

Den rummer europæisk kirke-, kultur- og organisationshistorie. Bogen præsenterer en dansk oversættelse fra den latinske original. Teksten er et regelsæt for en europæisk organisation, der har vist sig succesfuld som model for et vel-færdssamfund i miniformat. Reglen, der er skrevet til begyndere, novicer, er en håndbog med ånd i, med et skær af universalitet, det at noget er gældende til alle tider, og med døgnet disciplineret ved tidebønner. Sproget er klart og utvetydigt; det er det på latin.

Bogens indledning handler om Benedikt af Nursia, om klosterliv, om benediktinere i Danmark, om teksten, om oversættelsen og om Benediktmedaljen. Der er en traditionel læseplan. Et afsnit læses op i klostrene dagligt (66, 8), og således kommer man i årets løb igennem teksten tre gange. Bogen er en brugsbog, som vil leves, ikke bare læses.

Det er en rar lille bog, anmelderen har fået i hånden. Den er enkel, disciplineret i sin præsentation, klædt som den er i et omslag i en passende liturgisk farve, og den har en sort læsesnor. Teksten er i sort med overskrifter i rødt som i et middelalderligt håndskrift. Omslaget viser Benediktmedaljens for- og bagside.

Benedikt - ham der er talt godt om

"For han skrev en munkeregel, der udmærker sig ved sund fornuft og et klart sprog. Vil man vide mere om liv og levned, kan man finde alle mesterens egne handlinger i den selvsamme regel, for den hellige mand kunne ikke undervise

anderledes end han levede" (*Dialoger* II, 36; min oversættelse). Sådan skriver *Dialogerne* af - anonym eller - Gregor den Store i 590'erne, den eneste kilde til Benedikt-legenden. Gregor var selv benediktinermunk i Rom og blev pave.

Benedikt (ca. 480-ca. 547) antages at være født i Norcia i Norditalien. Han studerede i Rom, beretter legenden, men forlod byen og fandt en hule ved Subiaco. Her levede han nogle år som eneboer. Han blev abbed for en munke-koloni, der mukkede med mordtanker og konspire-rede, fordi han var for streng. Benedikt blev eneboer igen. Senere samlede han andre munke og gik til Montecassino, syd for Rom. Her skabte han klosteret Montecassino og skrev i 540'erne reglen med forlæg i *Magisterreglen* og i andre regler. Den er skrevet for mænd.

I 1964 udnævnte pave Paul VI ham til "Europas værnehelgen" - en status, Benedikt i dag deler med andre. Reglen er indledt i bedste middelalderlige lærer-elev stil, samt spækket med bibelcitater. Den er et kompliceret studie, som det ses i den latinske tekstkritiske regel-udgave og håndskrifttradition (*Sources Chrétiennes* 1971-1972, 181-186).

De historiske passager har sine momenter. Benedikt indleder med at karakterisere 500-tallets munketyper, især de "afskyelige", der har misforstået det hele. De lever uden regel eller som nomader. "Rigtige munke", mener Benedikt, har en abbed og lever i fællesskaber efter en erfaringsbaseret regel. Først når han har gennemgået basisuddannelsen i et fællesskab med en leder og en studieplan kan han eventuelt slippes løs som eneboermunk.

OSB, benediktinerordenen i Europa

Klostrene var uafhængige økonomiske enheder, organisatorisk selvstændige under en abbed. I middelalderen, dvs. fra Benedikt til reformationen skabte klostrene skoler, der forvaltede den klassiske viden, især latinkundskaber, logik, filosofi og teologi. Skriptorierne kopierede bøger, brødrene forædlede landbruget, forskede i lægevidenskab, drev hospitaler og meget andet. Der var tale om en organisation af væsentlig betydning for det omgivende samfund, også økonomisk. Klostrene bidrog til samfundets viden og velfærd.

Ordenstræning

Reglen giver faste retningslinjer for at sikre, at brødrene behandles ensartet, at der ikke gøres forskel. Her kan novicen læse, hvad fællesskabet forventer og har af værdier, samt om rettigheder og pligter. Reglen er altså en præsentation og repetition af det regelbundne liv. Der venter praktisk manuelt arbejde, intellektuelle studier, otte daglige tidebønner og daglig messe. Reglen er en træning til det åndelige liv gennem døgnnet med messen og tidebønnen i fokus, vekslende med det praktiske arbejde. Og der arbejdes i klostrene: "ora et labora" - bed og arbejd. Klosterløfterne omfatter pligt til fattigdom, lydighed, kyskhed og stedbundethed.

Reglen giver anvisninger på dagligdagen, tidebønnen, arbejdstider, kommunikation, måltider og sovetider, på kutyme for god opførsel, på konflikthåndtering, men også på ret og rimelighed for den frygtede udelukkelse. Hvad gør den enkelte, der bliver udelukket af fællesskabet? Hvordan forholder fællesskabet sig

til den enkelte, der er udelukket? Kliedannelse i klosteret er forbudt. Hvordan bør lederen håndtere disciplinærsager? Der er anvisninger til den foresatte om at være et forbillede, om ikke at gøre forskel, men udvise retfærd og proportionsans, samt drage omsorg for den udelukkede. Der skal sørges for de svage: de syge, de gamle og børnene.

Velfærdssamfund

Klosteret er et lille, men rummeligt velfærdssamfund, hvor den enkeltes tarv varetages. Små grupper lever i fællesskab uden privat ejendomsret, men enhver får tildelt efter behov af fællesskabet, styret af lydighed overfor abbeden, der til gengæld forpligter sig til at leve som et forbillede, samt ikke at gøre forskel. Klosteret er ansvarligt for den enkeltes velfærd, tryghed og trivsel. Den enkelte bidrager til fællesskabet efter evne og talent. Gartneren passer køkkenhaven, sygeplejeren passer de syge og den boglærde sørger for biblioteket. Sigende er det, at klosterfællesskaber fungerer bedst i små samfund, hvor alle kender hinanden. Klosteret er ikke socialistisk (socialismen er ateistisk).

Disciplin

Midlet er disciplin - i hverdagen og i livet. Reglen siger, at mennesket har brug for nødvendigheder, men ikke for overflod. At menneskets "frihed" består i ansvar og pligter. At mennesket lever i samfund, som er styret af regler for at fungere optimalt. Der er i klosteret tale om en form for optimering af livet og arbejdet. Reglen handler om sindelag, om at tøjle tanken, om ikke at lade sig fornedre i den menneskelige sociale murren, men omgås sin næste med disciplineret ro, at elske sin

næste. Uoverensstemmelser løses inden solnedgang. Munken skal passe sin nattesøvn, han må ikke møde halvsovende og han må ikke gå og surmule. Målet er at leve i den benediktinske ånd.

Ånden

Reglen er en forkortelse af den hellige skrift. Benediktineren lever hver dag for Guds åsyn. Askesen leves i Guds nærvær. Idealet er ikke en præstation, men mennesket arbejder på at finde sit selv i Guds billede og dermed opnå den ægte frihed. Mennesket er et socialt væsen, og friheden formår at forene mennesker i en atmosfære af fred og forståelse. Anerkendelsen og respekten for den anden, og dermed ærefrygten for Guds virke i den anden, er et væsentligt aspekt.

Oversættelsen

Reglen er partielt oversat til dansk fra latin af den danske katolske præst Peter Schindler i 1929 og af den klassiske filolog, kirkehistorikeren Brian Møller Jensen i 1998. Jensens udgave har den latinske tekst. Begge oversættelser beror på samme brugsversion (1937, 1944, 1980), der stammer fra Vor Frue Kloster i Høsterkøb.

1998-oversættelsen er tættere på den latinske tekst. Et eksempel ses her (73, 8): "Hvem du altså end er, som skynder dig mod det himmelske fædreland, opfyld nu med Kristi hjælp denne lille regel, skrevet for nybegyndere" (1998). "Hvem du end er, som iler mod det himmelske fædreland, følg med Kristi hjælp denne kortfattede, grundlæggende regel" (2017). 1998-oversættelsen er i ordvalget tættere på et nudansk og er nemmere at læse. Reglen er ikke kun "for begyndere",

men det står der på latin. Benedikt taler til sin elev. Der er i senantikken og den tidlige middelalder en litterær tradition, hvor læreren underviser eleven; reglen er skrevet i denne tradition.

2017-oversættelsen er i sit udtryk nærmere den lidt ældre danske prosa og poesi. Formålet med filologens og traditionens oversættelser er forskellige. For det skær af evigheden, der gør, at reglen nok bør stå alene, synes det korte forord for langt, måske især afsnittet om benediktinere i Danmark og Benediktmedaljen. Reglen er ikke kun historie, men vidner om levet liv hver dag i en levende tradition. Teksten rummer universelle tanker, der måske bedst står alene - på nudansk - så teksten fremstår "udenfor tid og rum" som det var, så nu og altid. Reglen bør således - som Biblen - nyoversættes med jævne mellemrum.

Tag og læs

Almengyldige er levereglerne om redskaberne til gode gerninger (kap. 4) – ikke kun i klosteret, men for enhver. De kan læses til hverdag, og bogen har det helt rigtige natbords-format. Det er derfor en glæde, at reglen her foreligger i endnu en dansk oversættelse. "Så tag og læs", som nabodrengen - eller var det Helligånden - sagde til kirkefaderen Augustin, da han en dag sad og surmulede (*Benedikts regler* 8, 29).

Benedikts regel

oversat af Margarita Ingelise Schmidt og Anna-Maria Kjellegaard OSB. Katolsk Forlag 2017. ISBN 978-87-92501-38-7.

130 sider, 195 kr.

<https://katolskforlag.dk/p/benedikts-regel/>

Kærlighed og En lutheraner

Anmeldelse af Gitta Bechshøft

Om forfatteren:

Juma Nellemann Kruse (f. 1972) er uddannet civiløkonom og præst. Han har adskillige udgivelser bag sig. For eksempel er han kommet med den første danske bog om alle syv Harry Potter-bøger set i kristendommens lys. "Harry Potter og evangeliet." Hjemmeside:

www.kaerligheden.dk

Tekst på forsiden:

En blind mand, der går næsten 300 kilometer over 15 dage, herunder vandrer over Pyrenæerne. Ganske vist med en ledsager, men alligevel. Det er ret sejt gået. Hvordan har det overhovedet kunnet lade sig gøre?

Anmeldelse:

Det er første gang, jeg, (JH) sidder med et eksemplar af en pilgrimsberetning, udgivet som "book on demand". Bogen er overraskende behagelig både at bladre i og at læse. Satsen står godt, selvom bil-

kildevand - på Caminoen

og James Heimann

lederne er underligt flade og uden glans eller kontrast.

Bogen kan læses som en sjov blanding af dugfriske Caminooplevelser set fra en lidt anderledes, "blind"? vinkel, ledsaget af nogle principielle betragtninger om det at være lutheraner i en katolsk sammenhæng. En position sikkert mange, der kommer fra Norden, vil kunne nikke genkendende til.

Folkekirkepræst Juma Nellesmann Kruse vandrer Caminoen sammen med sin blinde (ateistiske) far, og fra sit eget foretrukne udgangspunkt, outsidersens, betragter sønnen alt og alle. Som pensioneret antropolog fryder det mig at læse om hans Caminos indre og ydre pudsigheder. Jeg kan dog ikke blive enig med mig selv om, hvorvidt dette skyldes hans principielle afstandtagen fra papismen og al dens væsen, eller om det bare er et eksempel på hans helt tydeligt lidt "nørdede" tilgang til tilværelsen.

Undertitlen, "En lutheraner på Caminoen", læser jeg som et udtryk for en meget ambivalent holdning til det at vandre på en katolsk pilgrimsrute, og denne, til tider klart udtalte afstandtagen, præger (skæmmer?) også teksten her og der. Man får en klar fornemmelse af, at Juma Nellesmann Kruse ikke af sit ganske hjerte selv er tilstede på Caminoen, men "bare" går med sin far, og senere - på de sidste 100 km - går der med sin far og sin kæreste.

Det pulserende folkeliv på Caminoen ofres der ikke mange ord på, ej heller får man et par (opbyggelige?) historier om nogle af alle dem, der går på samme vej som han og hans far. Mest tankevækkende, og det til trods for forsidefoto og præsentations-tekst, får vi næsten intet at vide om, hvordan hans far eller han selv har det med hinanden under de givne, og uden tvivl ret særprægede omstændigheder? Vi indvies hovedsageligt i hans, Jumas, personlige oplevelser af både egen indre og ydre verden, og kun indirekte får vi at vide, at hans blinde far faktisk nyder vandringerne - fordi Juma overhører en samtale mellem faren og hans kæreste, der har sluttet sig til dem.

Når dette er sagt, præsenteres læseren for en forfriskende ferskhed i beskrivelsen af, hvordan en lutheransk præst har det med at gå på Caminoen, hvilket minder mig lidt om en anden bog jeg tidligere har anmeldt, nemlig et medlem af det Franske Akademi, Jean Christophe-Rufins egen "outsiderberetning": Camino – der er ingen vej udenom.

Juma Nellesmann Kruse fortæller også, at han virkelig godt kan lide at gå, og at han sagtens kunne have tilbagelagt meget længere strækninger hver dag, hvis ikke han havde haft sine far med "i snor"(!) Men det havde han, og heldigvis for det – for dem begge to. Nu mangler vi bare nogle sidebemærkninger fra farmand....

Juma Nellesmann Kruse:

Kærlighed og kildevand -

En lutheraner på Caminoen

Forlag: Book on Demand

ISBN: 978-87-409327-6-8

TO UGER PÅ CAMINOEN

Anmeldelse af Gitta Bechshøft

Forfatteren om sig selv:

- "Spirituel entreprenør er min overordnede titel fordi jeg bevæger mig rundt i forskellige spirituelle emner. Jeg arbejder som clairvoyant konsulent og spirituel rådgiver, spirituel healer, antroposofisk heilpraktiker, kursusleder, forfatter og foredragsholder."

Anmeldelse:

En Camino – 200.000 tusind historier! At slå følgeskab med denne pilgrim er bare en herlig oplevelse – også for en læser, der, som jeg, efterhånden har gennemtrawlet (-travet) en hel del Caminoer. Jeg er med det samme tilbage "På ruten" - i hælene på Dorte...

Dorte vil egentlig bare lige ud på en lille to ugers sviptur med det formål at samle inspiration til at skrive en kriminalroman. Ergo hopper hun på et fly med kurs mod Spanien, medbringende sin iPad, to sammenklappelige vandrestave og 6,5 kilo uundværlige nødvendigheder i en letvægtsrygsæk. Resten lader hun være op til skæbnen og Caminoen. Noget må der jo ske?

Ja, det skal jeg ellers love for. Tænk, hvor mange indsigter, oplevelser og erkendelser, Dorte kan presse ud af sølle to uger? 14 dage og nætter i træk går jeg i seng med hende, står op med hende, drikker (utallige) kopper (lækker) kaffe med hende, og møder så ellers et utal af pilgrimme der, for de flestes vedkommende, ganske af sig selv fortæller hende hvorfor de netop befinder sig her, på Caminoen!

Dorte har alle antennerne ude. Hun suger til sig, og man kan ikke lade være med at være lidt misundelig over, hvor meget hun – som den "menneske"-detektiv hun er – får åbenbaret om Caminoens inderste væsen på bare to uger! Hendes ligefremme facon, også når hun beretter om alt det, hun selv troede hun vidste, men måtte revidere, er virkelig forfriskende. Dorteas tanker, erkendelser og oplevelser kommer flyvende ud fra hver af bogens sider...

Super, Dorte - tak for turen! -og tak fordi du formår at inspirere og underholde din læser på en måde, så man bare får lyst til at dele din bog med såvel nye som gamle Caminofans.

Dorte Uggerhøj:

To uger på Caminoen

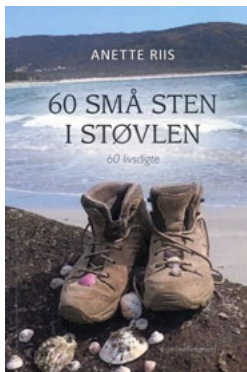
- en pilgrims tanker og oplevelser

Forlag: dorte.dk

ISBN: 978-87-993288-7-1

60 SMÅ STEN I STØVLEN - 60 LIVSDIGTE

Anmeldelse af Gitta Bechshøft

Vi begynder med flapteksten:

Her ligger 60 forskellige sten. Efterladte.
Dukket op i afmagt, vrede, kådhed.
Irritation, undren, frustration, glæde.
Én eller flere små sten i støvlen ad gangen.
I perioder flere.
I perioder ingen.
Livet, som det leves.
Skrevet sort på hvidt.
Forsvinder ikke af sig selv; støvlen rystes
godt og grundigt.
Ikke noget så irriterende, som selv den
mindste lillebitte sten i støvlen.
Alle nu rystet ud for en stund.
Garanterer for, at der kommer nye.
En del af livet; tager dem glad med på min
vandring.
Holder mig i gang. I live.
På vej ad nye stier. Nye sten.

Om forfatteren

(også kendt fra Pilgrimmen!):
Anette Riis er født i 1956. Hun er ud-
dannet erhvervssproglig korrespondent i

engelsk/tysk og bachelor i dansk og kom-
munikation. Anette har arbejdet som
korrespondent, underviser, jobkonsulent
og studievejleder. Interesser er bl.a. rej-
ser, pilgrimsvandring i Spanien og Por-
tugal, sprog og litteratur.

Anmeldelse:

Anette Riis' bog, med titlen 60 små sten,
er en samling filosofiske og personlige
overvejelser, i digtform, skrevet mellem
2011 og 2016. En meget ligetil beretning,
der reflekterer både barskt og selviro-
nisk over, hvad det vil sige at "blive ældre
og slidt", som kvinde og som menneske.
Bogens digte er sjove, underfundige, og
af og til balancerer de lige på kanten af
det banale, men det er jo dér, vi for det
meste befinder os... på det jævne, på det
jævne...

Anette Riis gør, med sine 60 livsdigte, i alt
fald et mere end velment forsøg på at føre
sig selv og sin læser så langt ud på kanten
af livet, at de sammen kan ligge på maven
og kaste småsten ned i dybet, mens de
lytter efter ekkoet i deres egen livshisto-
ries dunkle krinkelkroge. Sten i skoene el-
ler ej, af sted må både hun og læseren...
Livet er kun lige begyndt.... I morgen er
der atter en dag.... Grib den....

Anette Riis:

60 SMÅ STEN I STØVLEN

- 60 LIVSDIGTE

Forlaget Mellempgaard, 1917

ISBN: 978-87-7190-705-6

GOKKELAJSER

Anmeldelse af James Heimann

Først lidt om forfatteren:

Bosse Hall Christensen født i 1949 er en mand med et bredt virke. Han startede sin karriere som autodidakt arkitekt. Siden var han medstifter af bandet Shu-bi-dua, hvor han i en årrække fungerede som trommeslager og tekstforfatter. Igennem to årtier drev Bosse sine egne reklame-lydstudier hvor han virkede som instruktør, producer, speaker og manuskriptforfatter. Bosse Hall Christensen har gennem årene modtaget et utal af priser indenfor musik- og reklamebranchen. I dag beskæftiger han sig som møbeldesigner, musiker og tekstforfatter. www.gokkelajser.dk

Anmeldelse:

Bosse Hall Christensens bog med den temmelig kryptiske titel, "Gokkelajser" er en bog om hans eget liv pakket ind i en bog om hans fire ugers færd på Caminoen. Jeg modtog og anmelder her bogen som en "Camino bog", men er den i virkeligheden det?

Gokkelajser er på mere end ét plan forfatterens livshistorie. Bogen består af ca. syv afsnit, der hver især indledes med en kort beskrivelse af Bosses dagsmarcher fra herberg til herberg, dog med ankomsten til Santiago som undtagelsen, der fejres med at pilgrimmen med lige dele fryd og dårlig samvittighed indlogerer sig på det temmelig dyre Hotel Parador. Efter nogle få siders caminohistorie fortsætter han sin livshistorie med et nyt afsnit i sit omtumlede liv, der således kronologisk kædes sammen med vandringen mod endemålet Santiago, byen hvor vandringsmanden må gøre sin indre og ydre tidsrejse op. En meget interessant og givende strukturering af bogen.

Forfatteren er nok bedst kendt fra sin tid som et af bandet Shu-bi-duas medlemmer, men alkohol og indre dæmoner har, som hans læser erfarer, medført et noget omtumlet liv både personligt og karrieremæssigt. Selv skriver han: "- jeg er efterhånden fuld af gentagelser og ekser: ekscykelbud, eksarkitekt, eksryger, eksrockstjerne, eksvelhaver, eksægtemand, eksdirektør, eksmisbruger, eksproducer, eks københavnner, eksindsat."

Bosse Hall Christensen skriver godt og ligetil. Han hengiver sig aldrig til ynk, bebrejdelser, eller omskrivninger: han er den han er og vedstår sig det. Og dermed forfalder han heller ikke til at moralisere over for sine læsere, f. eks. med en eller anden (Sct. Augustinsk) advar-

sel om at en sådan livsførelse skal (bør) man holde sig fra. Tvært imod. En dag, han går på Caminoen, tænker han ved sig selv: "Denne form for livsførelse passer faktisk godt til mit temperament. Snart er jeg det ene sted, og snart er jeg det andet... hele mit liv har jeg ført denne form for nomadetilværelse..."

Alt i alt bruger han ca. 54 sider på Caminoen, mens resten af de alt i alt 349 sider handler om hans liv inden og efter han gik på Caminoen. Og, ja - Gokkelajser er altså også en Camino bog, fordi forfatteren på disse 54 sider bringe så mange gode beskrivelser og betragtninger både om sig selv og om Caminoen – man mærker virkelig, at han hvert øjeblik er til stede. Hvad enten læseren er nyttilkommen eller "garvet pilgrim" fornemmer han Caminoens ånd. Man må dog huske at Bosses bog er baseret på, at han gik ruten i 2005, og som vi alle ved, er der sket meget siden da.

Ikke to Caminoer er ens. Dette var Bosses. Det må nu være tydeligt, at jeg vældig godt kunne lide bogen, men, men, selvom forfatteren er et engageret menneske, der skriver godt om både sin Camino og sit livs ups and downs, synes jeg, at beretningen godt kunne trænge til en mere uvildig redaktion og en mulig forkortelse: ellers bliver den nok – for den "udenforstående" læser - lige lovlig lang i spytet. Men hatten af for Bosse... sejt gået!

Bosse Hall Christensen:

Gokkelajser
Bogkompagniet.dk 2014
ISBN: 978-87-92984-29-6

To aftener om Caminoen

Onsdag den 3.oktober 2018

og

torsdag den 17. januar 2019

begge aftener kl. 19.00

Foreningen vil gerne invitere dig til en hyggelig aften for dem som tænker at gå Caminoen eller har gået den.

Du vil blive guidet igennem aftenen af erfarne pilgrimme fra foreningen, der har vandret på mange af ruterne.

Vi vil også fortælle om Den danske Pilgrimsrute, som nu er afmærket igennem hele Danmark.

Vi afholder møderne i

Pilgrimshuset i Ballerup

Præstevænget 2, 2750 Ballerup

Tilmelding:

Bøje:

bojelaxi@hotmail.com

- eller Vibeke:

v.moerdrup@gmail.com

To dage på Hærvejen med mange minder

For nogle år siden startede en gruppe pilgrimme en vandring mod Santiago fra Viborg. Efter tre vandringer á 14 dage var gruppen nået til Dortmund. Her gik den af forskellige årsager i opløsning. Nogle fra gruppen har fortsat på egen hånd eller i par – og en enkelt er nået helt til Saint Jean Pied de Port, hvor han venter på, at (nogle af) de andre kan slå følge det sidste stykke ad Camino Francés. En af deltagerne i vandringerne afgik ved døden for omkring et år siden. For at mindes ham – og for at være sammen igen – havde Grethe Dyrby arrangeret en vandring en weekend i maj fra Jels til Vejen. Her er to af deltagerenes beretninger.

af Anette Foged Schultz og Niels Holck

Første dag, Anette skriver:

I sommeren 2011 var vi en gruppe Santiagopilgrimme, der indledte en pilgrimsvandring i Viborg med det mål – i løbet af 8-10 år – at nå Santiago. Tanken var, at vi hvert år ville mødes og vandre to-tre uger indtil vi nåede vore mål.

Jeg havde – som pilgrimspræst i Viborg stift – fået ideen og jeg var glad for, at der var så stor tilslutning fra Danske Santiagopilgrimme.

I 2011 vandrede vi de 14 dage og de 300 km der er fra Viborg og ned til den dansk-tyske grænse. Det blev to meget dejlige uger med et fint fællesskab og en oplevelse af at deltagerne hver især påtog sig et ansvar for fællesskabet i gruppen. I 2012 mødtes vi ved grænsen og vandrede videre, de næste 300 km til Bremen. I 2013 vandrede gruppen videre til Dortmund – uden mig, da jeg havde fået nyt arbejde som studenterpræst i Horsens.

Iblandt pilgrimmene var Mogens Kastberg Nielsen, Grethe Dyrbys mand, som vi – i

gruppen - kom til at skønne meget på undervejs. Han var et meget fint menneske, som gik engageret ind i fællesskabet og tog et stort ansvar på sig for vores fælles vandring.

I sommeren 2017 døde Mogens og efterlod alle – særligt Grethe, der helt tæt på delte livet med ham hver dag – med et stort tab.

Lørdag den 26/5 2018 mødtes vi – på Grethes initiativ - og vandrede fra Jels ad Hærvejen til Kongeåens Herberg, for at mindes Mogens, det vi delte med ham og den vej, vi har vandret sammen med ham.

Nogle pilgrimme var kommet fra Sjælland dagen før og havde overnattet på campingpladsen. Ole Jelleff havde lavet en lidt længere pilgrimsvandring ud af det og havde allerede vandret nogle dage.

Med udsigt over Jels sø fra roklubbenes terrasse indledte vi med morgenkaffe, pakkede rygsækkene og holdt en kort andagt, hvorefter vi gik i stilhed en timestid med "kærligt tilbageblik" på livet, vi hver især fik sammen med Mogens. I stilheden var fokus: "Hvad fik du med dig på vejen, som du er taknemmelig for?"

Vi vandrede med god afstand til hinanden ud af Jels i smuk maj solskin og lune forsommerwinde. Det særlige ved at vandre i stilhed er, at man sanser naturen undervejs så meget mere intenst, end hvis man går og snakker sammen hele tiden.

I tilbageblikket gik tankerne til den sommerdag i Viborg i 2011, hvor vi første gang mødtes og indledte vores lange vandring med en pilgrimsandagt i Domkirken. Taknemmeligheden for det samarbejde, jeg som pilgrimspræst fik med Danske

Santiagopilgrimme i de 3 år jeg var i stillingen. Taknemmeligheden for mødet med Grethe, samtalerne med hende på vejen mod Bov, og igennem hende mødet med Mogens. De to var med til at skabe et stærkt fællesskab i gruppen med den fine måde de undervejs tog ansvar på.

Den første aften, hvor vi samledes på herberget i Hald Ege og præsenterede os for hinanden kom op i tankerne med taknemmelighed. Det blev tydeligt, at gruppen bestod af pilgrimme, der allerede havde vandret langt og var vant til at vandre alene. Nu skulle vi få det til at fungere som gruppe.

Morsomme episoder, som det øjeblik hvor Rita – en af pilgrimmene – faldt i Kongeåen med rygsæk og det hele. Den eftermiddag, da Ole, tidligere konditor, bagte boller til os alle sammen. Mange gode minder blev bragt frem under vandringen i stilhed.

Efter en times vandring samledes vi i en kreds og delte noget af vores taknemmelighed med hinanden, hvorefter dagens vandring – 18 km – gik videre. Frokoststedet blev fremtryllet på en KFUM lejr på vejen, hvor gæstfrie spejdere satte borde op, så vi kunne sidde sammen og spise vores medbragte mad. Vi gik derefter lidt forkert, men fandt igen den lille blå mand, der markerer Hærvejen. Snakkede undervejs med hinanden om hvordan livet havde formet sig for hver af os siden vi dengang vandrede sammen. Der er gået 7 år siden vi gik ad Hærvejen sammen, men det føltes som om vi kun havde været væk fra hinanden i en uge. Så godt kender vi hinanden fra den lange vandring.

Grethe nævnte, at noget af dét Mogens var blevet ved med at snakke om, da han blev syg var, at han så gerne ville have fortsat vandringen ned gennem sydfrankrig. Forestillingen om varme sommerdage på vejen med små cafeer og barer langs vejen, hvor man kunne sidde og få et glas vin eller en øl efter endt vandring. Præcis dét billede blev virkeliggjort for os, da vi nåede frem til Kongeåens Herberg, for her havde stedets vært og ejer sat vin og øl på køl til os. Så vi kunne smide de varme støvler og få et dejligt hvil inden et forfriskende bad og middagen, der var gjort klar til os med grill og dejlig salat. Hvor er Kongeåens Herberg et skønt sted at ankomme til!

Efter middagen gik vi ved 21-tiden ned til åen, hvor vi kunne sidde med smuk udsigt til Kongeåen og holde aftenandagt. Vi sang Johannes Johansens smukke salme "Du som har tændt millioner af stjerner", havde en stille stund med tid til at mærke åndedrag og hjerteslag og taknemmeligheden over livet og over at få lov til at dele dagen og vejen med hinanden. Endnu engang.

Tak til Grethe, Vibeke, Henrik, Ole, Susanne, Marie, Else Marie, Kirsten, Niels og Gudmund for en dejlig dag!

Æret være Mogens' minde.

Niels Holck beretter fra anden- dagen

Efter en dejlig morgenmad på Kongeåens Herberg fortsatte vi mod Vejen. Solen skinnede og det blæste lidt, så vejret var perfekt til vandreturen, og det forblev det hele dagen.

Vi gik langs Kongeåen og nåede til Frihedsbroen, som stadig har rødt-hvidt gælder, som den havde i perioden fra 1864 til 1920, for at markere danskhedsfølelsen i området. Kongeåen var i den periode sydgrænsen mod Tyskland. Broen har fået sit navn efter et smukt kampestenshus, som ligger 100 m nord for Kongeåen. Huset hedder Frihedshuset, og blev bygget i 1870 af H.D. Kloppenborg. Han var en af foregangsmændene for Sønderjydernes kamp for at vende tilbage til Danmark. Ved huset flagedes med Dannebrog.

Det blev en dag med dejlig natur og tilmed meget kultur.

Det næste kultursted vi kom til var Skibelund Krat. Vi kom til en høj og lang trappe op, som ledte tanken hen på trappen op til Portomarin på den Franske Camino, og flere af os huskede, hvor trætte vi var, da vi skulle forcere den trappe.

Trappen i Skibelund Krat førte op til en stor skulptur Modersmålet", skabt af billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen og afsløret 27 juli 1903 for en forsamling på 2000 dansksindede.

På Skibelund Krat var der en Festplads, omgivet af store mindesten over danskere, som havde betydning for bevarelsen af danskheden i Sønderjylland fra 1864 til 1920. På denne festplads blev der i åre-

Foreningen

ne 1865 til 1920 holdt Grundlovsmøder med tusindvis af sønderjyder.

Vores næste stop var kirken i Askov, hvortil vi ankom, lige da gudstjenesten var startet. Vi listede ind så lydløst som 9 pilgrimme med rygsække, vandrestave og vandrestøvler nu kan!!!

Orglet i kirken stod udfor de bageste bænkerækker, og gav os mulighed for at se organisten spille, og det var med både hænder og fødder – en oplevelse i sig selv. Efter gudstjenesten holdt vi en spisepause

ved den kønne rødstenskirke, bygget i 1900.

Fra Askov gik vi på Rølkjærstien til Vejen. På en græsmark i Vejen holdt vi en bevægende andagt, hvor vi følte, at vi dels sluttede Tysklands-traveturene på en mere værdig måde end i Dortmund, og sendte tanker til dem, som ikke travede med os denne weekend – især til Mogens, som vi mistede for et år siden - dels sluttede denne weekends vandretur og takkede Grethe, fordi hun havde arrangeret denne gensynstur.

Besøg fra Siervas de Maria, Astorga

af Tone Kirkeby og Karin Cardel

Herberget Siervas de Maria (Marias tjener) i Astorga er vores venskabsherberg på Caminoen. Det er her interesserede pilgrimme kan komme ned og hjælpe til med at få herberget til at fungere som et godt sted at overnatte. Herberget drives af den stedlige pilgrimsforening og er – i modsætning til, hvad der ellers spires frem af kommercielle overnatningsmuligheder – drevet af ulønnede frivillige fra hele verden, hospitaleros.

Vi har længe talt om, at det kunne være både rart og nyttigt, om de aktive fra Astorga kunne komme en tur til Danmark, møde tidligere hospitaleros og tale med bestyrelsen i Danmark om fælles anliggender.

Det har ikke været let at få arrangeret – og det endte med, at kun tre spanske pilgrimme kom på besøg. Heldigvis de helt centrale figurer i arbejdet med at drive Siervas de Maria.

Besøget fandt sted i Kristi Himmelfartsweekenden og fra Astorga deltog Juan Carlos Perez, formand for Amigos del Camino de Santiago de Astorga, foreningen der ejer Siervas de Maria og Alfredo Costa Santos, daglig leder af herberget samt Jesús der er fast medarbejder og leder når Alfredo har ferie. Deltagerne fra Danmark var ud over bestyrelsen hovedsagelig tidligere og kommende hospitaleros.

Det var en hyggelig weekend med gode oplevelser og udveksling af minder. Derudover snak om vores samarbejde og dagligdagen når man er der som hospitalero.

Kr. Himmelfartsdag startede med en vandretur fra Farum til Ballerup, således at vores gæster kunne opleve lidt af pilgrimsruten i Danmark. De blev meget glade for at se ruten afmærket med muslingeskallen. Det blev en flot tur gennem nyudsprunget bøgeskov.

Undervejs snakkede vi med dem vi kendte og dem, vi mødte for første gang. Bøgetræer ser man ikke i Spanien, jeg har i hvert fald ikke set dem. Carsten demonstrerede, at man kunne spise bladene. Vi udvekslede danske og spanske trænavne.

Madpakkerne blev fundet frem undervejs. Juan Carlos prøvede en rugbrøds-sandwich og kunne godt lide den. Senere serverede Tone kaffe og dejlige hjemmebakte rabarbermuffins.

Foreningen

Vejret var guddommeligt, over al forventning, det nød vi.

Ved ankomsten til Ballerup var der rundvisning i Ballerup kirke, der er en Skt. Jakobskirke. I kirken er der er flotte kalkmalerier, deriblandt et af Sankt Jakob. Kirkens kulturmedarbejder fortalte om kirken og kirketjeneren kunne oversætte til spansk, så det blev forståeligt for alle.

Aftenen blev holdt i Pilgrimshuset Albergue Ballerup, med middag, taler og sang.

Ved middagen havde vi fortsat en god stemning. Der er meget vi kan snakke om i en lystig blanding af dansk og spansk. "Præsidenterne" holdt taler om det gode samarbejde.

Også Alfredo tog ordet. Han er som det vil mange bekendt, en kontant herre, og ud over at udtrykke sin glæde over besøget og de danske hospitaleros' beklagede han, at han til tider blev lidt hidsig. Men det var altså virkelig vigtigt for ham, at herberget var rent – og fri for væggelus, de frygtede chinces som hærger Caminoen.

Karin kom i tanke om en sang hun og tre hospitaleros digtede sammen med Pilar, Alfredos kone. De havde besøgt David på "Alto Santo Toribio" et par km fra Astorga mod øst på Caminoen. Sangen blev til imens de gik hjemad i fuldmånens skær. Det var sjovt at synge den ved denne passende lejlighed.

Bjarne fandt en sang frem fra sin hukommelse, som han sang meget fint for os. Det var en skøn aften med muntre og seriøse indslag

Fredag gik turen til Roskilde hvor vi besøgte Vikingeskibsmuseet og derefter Roskilde Domkirke. Sognepræst Maria Harms viste rundt i Domkirken og holdt en lille andagt for os. For Jesús var det en stor oplevelse at opleve en kvindelig præst - han holdt en lille tale for hende og takkede for andagten.

Derefter gik turen tilbage til København hvor vi spiste på restaurant med deltagelse af hospitaleros og nogle medlemmer af bestyrelsen.

Lørdag ville de tre spaniere opleve København på egen hånd, hvor de bl.a. besøgte Christiania, hvilket var en stor oplevelse for dem.

Funder Kirkeby til Kollemorten

En lille beretning fra en weekendvandring på et smukt stykke af Hærvejen.

af Anette Brøndum

Fredag : Vandring Funder Kirkeby til Sepstrup - 19 km

Vi mødtes 11 glade vandrere fra hele landet. Flot solskinsvejr, smuk natur og ikke mindst nogle skønne mennesker at vandre med.

Vores proviant var kørt ud til første overnatning, så den slap vi for at bære.

Da vi nåede frem, lavede vi aftensmad og spiste udenfor.

Lørdag : Seistrup til Nørhoved pilgrimsherberg - 23 km

Efter en god morgenmad vandrede vi atter ud over heden, vi blev hurtigt spredt - og ups! vi mistede én. Vi stoppede op og holdt pause, medens en gik tilbage for at lede. Virkelig godt med mobil, så Grethe kunne få guidet vores bortløbne vandrere tilbage i gruppen.

Vi nåede til Vrads købmandsgård, men ak, den var lukket pga. begravelse. Heldet var nu alligevel med os: købmandsmutter kom lige over, så vi hurtigt kunne købe isvafler til os alle. Virkeligt tiltrængt - solen skinnende igen i dag fra en skyfri himmel.

Vandringen fortsatte og vi begyndte at glæde os til frokost, fandt en god plads i skoven omkring Bryrup, hvor vi endte med at holde Siesta, da solen virkelig bagte.

Alle friske og frejdige vandrede vi videre - men ups! nu vi manglede to, kort eftersøgning så var de med igen, en pil var blevet overset.

Nu nærmede vi os Nørhoved pilgrimsherberg, efter en fantastisk smuk dag.

Forplejning var helt fantastisk. Vi sov i sovesal.

Søndag : Nørrehoved til Kollemorte - 24 km

Vi startede tidligere for at slippe for varmen, vandrede i skov områder med dejlig skygge. Vi nåede Nørre Snede til kirketid og valgte at gå til gudstjeneste.

Derefter vandrede vi til Gudenåens udspring og hvor den mødes med Skjern å. Helt fantastisk landskab at vandre i, fredfyldt og smukt.

Ved Vonge kirke holdt vi en lille afslutning og sagde farvel og tak for en skøn weekend.

Vi nåede frem til Kollemorten 14:30. Hvor vi spredtes for alle vinde.

En skøn vandring med flot natur, godt vejr og sammen med skønne mennesker.

Hvad mere kan man ønske sig!!

En stor tak til Grethe Dyrby for planlægningen.

Tre dages vandretur på Lolland-Falster i juli

En lille beretning fra markeringen af pilgrimsvejen over Falster og Lolland.

af Vibeke Mørdrup

Tidlig søndag morgen fra København til Vordingborg mødte Tone Kirkeby, Bøje Pedersen, Bjarne Halgreen og Vibeke Mørdrup hinanden i toget, for at tage til Lolland-Falster for at gennemgå Den Danske Pilgrimsrute – der pga. en misforståelse er kommet til at hedde Santiago Pilgrimsruten. Ruten er beskrevet i en App: Naturlandet Lolland – Falster.

Vi var så heldige at Ole Jelleh hentede os i Vordingborg og kørte os til den store rundkørsel på Falster. Ole har stået for at afmærke Den danske Pilgrimsrute igennem Vordingborg over Masnedø til den store rundkørsel.

Han tog også noget af vores bagage og kørte det til Guldborgsund, hvor vi skulle overnatte på et B&B.

Så gik det af sted. Det var dejligt, at ruten går igennem en skov, hvor der var skygge i den varme, vi havde. Ved Kippinge Kirke, holdt vi en pause og var inde for at se den smukke kirke.

Der var tre steder på ruten til Guldborgsund, hvor vi gerne så, at der blev sat pæle op, fordi det kan være problem at finde vej.

Næste dag i Guldborgsund stødte Erik Olsen fra Nakskov til. Han medbragte en boremaskine til opsætning af skilte. Han er lokalkendt og med i stigruppen og vil stå for markeringen på Lolland fremover. Hvor vi har et godt samarbejde med ham!

Ole kom også igen næste dag for at køre noget af vores bagage hen til Elizabeth Knox-Seiths' hus, hvor vi havde fået lov til at overnatte - så slap vi at bære på de ting, vi ikke skulle bruge i dagens løb.

Da vi kom frem til huset, godt trætte og varme, havde Elizabeth sat en vandmelon frem til os, som vi nød i haven inden vi gik i bad og senere ud i Maribo for at købe mad.

Tirsdag morgen klokken 7.30 kom Erik igen, han havde været hjemme og sove. Vi stod parate til at tage det sidste stykke til Rødbyhavn.

På vejen ved Maribosøerne, hvor vi skulle sætte et skilt op, blev vi overfaldet af myg, ikke rart. Senere fulgte vi jernbanestien til Rødby, hvor vi fandt et sted, hvor vi kunne nyde en cola. Så videre ad jernbanestien til Rødbyhavn.

Her havde Susan sat skilte op, så pilgrimme fra Tyskland kan finde vej til og fra færgen.

Nu var vores arbejde gjort for denne gang, vi sagde farvel til Erik efter to hyggelige dage sammen med ham.

En halv time senere kom toget til København, hvor vi satte os trætte og varme ind efter tre hyggelige dage sammen.

Ny pilgrimsguide af Henrik Tarp

El primitivo er den første pilgrimsguide på dansk der fortæller om to væsentlige og historiske veje til Santiago de Compostela. El Primitivo var den vej Alfonso II el Casto († 842) valgte for næsten 1300 år siden, da han skulle til Santiago for at bekræfte fundet af apostlen Jakob og for at opføre det første lille kapel over hans grav. El Primitivo er ikke primitiv, men navnet henviser til at det var den første vej mod Santiago de Compostela.

San Salvador er vejen fra León til Oviedo. Oviedo opnåede med sit Camara Santa og San Salvador katedralen så stort et ry i 12- og 1300-tallet, at det næsten blev obligatorisk for pilgrimme at dreje mod nord i León og fortsætte op gennem De Leonesiske Bjerge for at komme til Oviedo. San Salvador-vejen har altså været historisk kendt næsten lige så længe som de andre ruter, men er først blevet afmærket og har fået refugier efter 2008.

Begge veje er kendetegnet ved stor naturskønhed og bjerge. De er hårdere at vandre ad end Den Franske Vej. Den højere sværhedsgrad skal dog ikke afholde dig fra at give dig i kast med dem, for der venter dig en speciel og storslået naturmæssige oplevelse, og i tilgift er de to veje ikke så befolkede som Den Franske Vej.

Har man tiden til rådighed, og der vandres i de varme måneder, er "afstikkeren" over Oviedo absolut anbefalelsesværdig. Men vejret i bjergene skal tjekkes, fordi du kommer op i næsten 1700 meters højde, hvor sneen falder tidligt.

Bogen giver praktiske anvisninger på, hvordan man planlægger turen, ligesom den giver oplysninger om forholdende undervejs, dagsmarcher, herberger, åbningstider og seværdigheder. Til hver dagsmarch følger såvel vandrekort som højdekort.

Med disse to veje kan du nu også følge middelalderpilgrimmenes spor, men stadig med nutidens komfort på pilgrimsherbergerne.

ISBN: 978-87-7466-550-2

Samtidig er Henrik Tarps pilgrimsguide til Camino Francés udkommet i 6. udgave:
Pilgrimsvejen til Santiago de Compostela

ISBN: 978-87-7466-551-9

Tag med på vandring med Sti-gruppen

Vi har planlagt følgende vandringer ad Den danske Pilgrimsrute i efteråret. Gå ind på hjemmesiden og se om der kommer flere.

Lørdag 22. september 2018

Vandretur fra Glumsø til Næstved på ca. 20 km

Vi mødes på Glumsø Station kl. 10.00

Kontakt : Birgit Larsen tlf. 25 79 44 18

Lørdag 6. oktober 2018

Vandretur fra Helsingør til Gurre / Esrum på 15 km

Vi mødes foran Helsingør Station kl. 10

Kontakt : Mabel og Lasse Tlf. 61 78 62 94

Onsdag 7. november 2018

Vandretur fra Hillerød til Farum 24 km

Vi mødes på Hillerød Station kl. 9.30

Kontakt Tone Tlf. 23 98 55 02

Lørdag 12. januar 2018-07-18

Vandretur fra Ballerup til Høje Taastrup Station på 15 km

Vi mødes foran Ballerup kl. 10.00

Kontakt Bjarne Tlf. 42 66 11 58

Søndag 23. februar 2019

Vandretur fra Kastrup Lufthavn til Avedøre på 20 km

Vi mødes kl. 10.00

Ved Terminal 3, udgang mod øst ved tog og Metro

Kontakt Vibeke Tlf. 26 15 71 73

Onsdag 13. marts 2019

Vandretur fra Avedøre til Ishøj Landsby på 17 km

Vi mødes kl. 9.30 på Avedøre Station

Kontakt Helen og Bjarne Tlf. 30 63 27 02
eller 51 53 00 15

Årsmøde med generalforsamling 2018

Lørdag 27. oktober 2018 i Ringsted

Sted: Pavillonen, Tværalle, ved Ringsted Sportcenter, 4100 Ringsted

Pavillonen er bygget i 1907, og ligger i det nu fredede anlæg, og administreres af Ringsted Sportcenter.

PROGRAM

- 09:15 Ankomst, check-in, morgenkaffe/te og rundstykke**
- 10:00 Velkomst v. Vibeke Mørdrup, derefter starter generalforsamlingen (se dagsordenen, separat)**
- 11:45 Frokost med én øl eller vand**
- 13:00 Vandring i Ringsted og omegn**
- 14:30 Kaffe/te – kage**
- 15:00 De "tre musketerer"**
(Bøje Pedersen, Carsten Maegaard, Henrik Friediger)
fortæller røverhistorier fra Caminovandringer
- 16:00 Musikalsk underholdning ved "Vindens Vej"**
- 17:00 Afslutning, sandwich med én øl eller vand.**

Tilmelding senest 1. oktober via hjemmesiden: www.santiagopilgrimme.dk

DET SKER > AKTUELT > ÅRSMØDE > LÆS MERE > TILMELDING...

Dagsorden for generalforsamling 2018

1. Valg af dirigent, referent, stemmetællere
2. Bestyrelsens beretning
3. Revideret regnskab til godkendelse
4. Budget for det kommende år, inkl. fastsættelse af kontingent
5. Indkomne forslag
6. Valg af formand. Vibeke Mørdrup er på valg.
7. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer på valg er:
Henrik Friediger, Troels Beck, Carsten Maegaard
8. Valg af suppleanter
9. Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Eventuelt

Godt udstyr til din næste pilgrimstur

PATAGONIA
Torrentshell Jacket
Vægt: 345 g.
PRIS 999,-

OSPREY
Eja/Exos 38
Ny 2018 model.
Vægt: 1130 g.
PRIS 1.299,-

BLACK DIAMOND
Distance Carbon FLZ Vægt: 180 g. pr. stav.
SÆTPRIS 1.299,-

MEINDL
Ohio 2 støvle
Letvægtsstøvle i fuld læder.
PRIS 1.599,-

GULLFOSS
Down Summer
Lækker dun sovepose. 480 g.
PRIS 999,-

LIFESYSTEMS
Bed Bug Sheet
Imprægneret lagen mod småkryb. 100 g.
PRIS 179,-

BRIDGEDALE
Merino Sock Liner
Lækker liner sok med merinould.
PRIS 99,-

SEA TO SUMMIT
Aeros Pillow
Ultralet og kompakt hovedpude.
PRIS 249,-

EAGLE CREEK
Specter Quick Trip Toilettaske i lette materialer.
PRIS 209,-

SOM MEDLEM AF PILGRIMSFORENINGEN FÅR DU 15% i RABAT PÅ WWW.BJERGKAEDEN.DK

Oplys dit medlemsnummer, når du handler i butikken i Køge eller brug rabatkode "pilgrim" når du handler i vores netbutik.
Rabatten gælder ikke på i forvejen nedsatte varer og elektronik.

BJERGKAEDEN

Vestergade 34A • 4600 Køge • T: 56652345
M: info@bjergkaeden.dk • www.bjergkaeden.dk